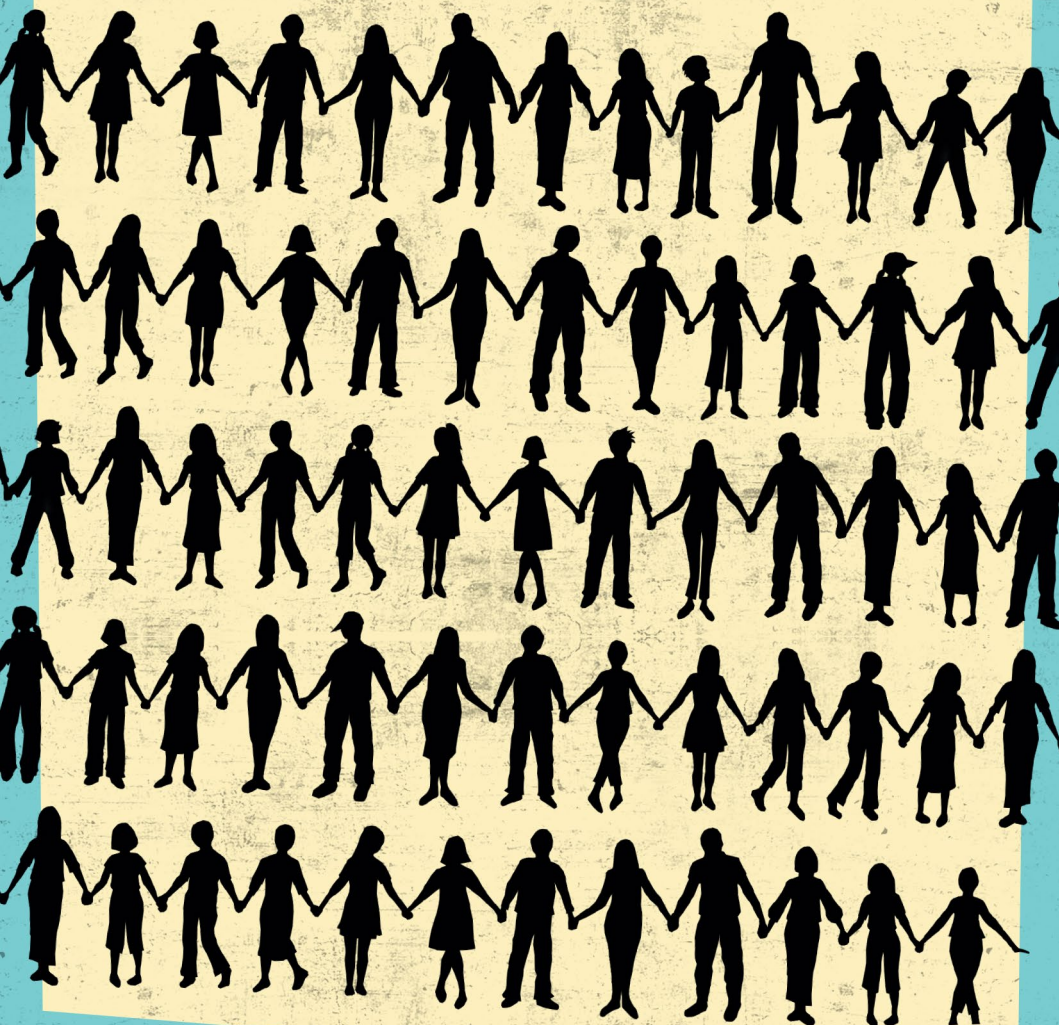

Fællesskabets

skole

14 FORTÆLLINGER TIL
POLITIKERE OG VÆLGERE

FJORDAGER

Sophie Havn Jensen (red.)

Sophie Havn Jensen (red.)

FÆLLESSKABETS SKOLE

14 fortællinger til
politikere og vælgere

FJORDAGER

FÆLLESSKABETS SKOLE

-14 fortællinger til politikere og vælgere

Af Sophie Havn Jensen (red.)

Forlaget FJORDAGER
Fjordager Tekst & Reklame
erik@fjordager.com

© Forlaget FJORDAGER, 3F, FOA og Danmarks Lærerforening

Omslag: Mai-Britt Bernt Jensen, Fritfald

Grafisk opsætning: Fjordager Tekst & Reklame

E-bog: Fjordager Tekst & Reklame

1. udgave. 1. oplag.

ISBN 978-87-998202-8-3

FÆLLESSKABETS SKOLE er tilrettelagt af en arbejdsgruppe med repræsentanter fra 3F, FOA og Danmarks Lærerforening og forlaget FJORDAGER. Bogen, der uddeles i 5.000 eksemplarer, er finansieret af de nævnte foreninger.

Fortællingerne er skrevet på baggrund af interview og research af journalist Sophie Havn Jensen. Pia Henriksen og Nanett Borre har selv skrevet deres fortællinger.

For enkelte illustrationer har det været umuligt at finde frem til den retmæssige indehaver af ophavsretten. Såfremt vi på denne måde har krænket ophavsretten, er det sket utilsigtet. Retmæssige krav i denne forbindelse vil selvfølgelig blive honoreret, som havde vi indhentet tilladelse i forvejen.

Gengivelse af bogens indhold er ikke tilladt uden forlagets samtykke. Undtaget er brudstykker af indholdet i anmeldelsesøjemed. Respektér venligst aftalen med Copy-Dan.

INDHOLD

Forord	7
Abdel Aziz Mahmoud	10
- <i>Folkeskolen hjalp mig med at blive dansk</i>	
Eske Willerslev	15
- <i>Folkeskolen har gjort mig tolerant og forstående</i>	
Finn Skou Nielsen	22
- <i>Ekstra opmærksomhed gjorde forskellen for mig</i>	
Louise Bjerre	28
- <i>Jeg har lært helt vildt meget i min folkeskoletid</i>	
Mogens Lykketoft	34
- <i>Jeg var meget optaget af historie</i>	
Nanett Borre	39
- <i>Jeg lærte både om verden og at være menneske i den</i>	
Per Stig Møller	45
- <i>Folkeskolen skabte en gensidig forståelse på tværs af klassen</i>	
Pia Henriksen	50
- <i>Folkeskolen gav mig plads til at være mig</i>	
Rane Willerslev	56
- <i>Folkeskolen var meget mere end det faglige for mig</i>	
René Holten Poulsen	61
- <i>Jeg prøvede både at blive mobbet og at være en del af et stærkt fællesskab</i>	

Renée Toft Simonsen	66
- <i>Jeg elskede at være dygtig</i>	
Ritt Bjerregaard	72
- <i>Frøken Petersen gav mig lyst til selv at blive lærer</i>	
Shaka Loveless	78
- <i>Min første folkeskole var helt speciel</i>	
Tammi Øst	83
- <i>Folkeskolen var mit fristed</i>	

FORORD

Fællesskabets skole er fundamentet for vores børns og Danmarks fremtid. Folkeskolen er afgørende for vores børns muligheder for at takle de udfordringer, de møder i livet, og folkeskolen er afgørende for vores demokratiske samfund.

Her møder børn på tværs af baggrunde hinanden i et fælles mål om at uddanne sig til livet – at blive i stand til at træffe gode valg. I det fællesskab møder alle børn nye og anderledes tilgange til livet, kulturelle udtryk og indtryk.

Folkeskolen skal være fællesskabets skole, hvor alle bør opleve, at de er en del af et forpligtende fællesskab, hvor de ikke blot kan vælge deres medmennesker til og fra. I fællesskabets skole lærer børnene former for adfærd og samvær, så der er plads til alle. Men fællesskabets skole har også vital værdi for samfundet ved at formidle og udvikle kultur og holdninger samt socialisere børnene i vores samfunds bærende værdier.

Fællesskabets skole bygger på vores samfunds demokratiske traditioner og er i virkeligheden selve forudsætningen for det danske demokrati. Demokrati vindes ikke én gang for alle. Det skal læres, næres og udvikles i hver generation.

Fællesskabets skole skal også være med til at binde lokalsamfundet sammen. Det er i de lokale samfund, at følelsen af fællesskab forankres. Derfor er den lokale folkeskole også nærdemokratiets skole, hvor den enkelte skole i dialog med forældre og medarbejdere konkretiserer sine mål og gør vejene til dem synlige.

Med andre ord: Folkeskolen er fællesskabets vigtigste institution. Derfor er det bekymrende, at andelen af forældre, der vælger folkeskolen fra, stiger.

3F, FOA og Danmarks Lærerforening vil bidrage til at vende denne udvikling.

Vi skal satse mere på folkeskolen. For vi frygter, at mange børn lades i stikken, hvis ikke vi vender udviklingen. Men mere end det: Hele vores samfund vil ændre karakter, hvis ikke vi vender udviklingen.

Vi vil værne om fællesskabets skole. Men vi skal også udvikle den. I dag er der for mange unge, som forlader folkeskolen uden at få yderligere uddannelse.

Derfor er vi gået sammen om et partnerskab FOR folkeskolen. Et partnerskab, der hviler på fem dogmer:

1. *Alle børn får lige muligheder.*
2. *Alle børn sikres grundlæggende kundskaber og sociale kompetencer.*
3. *Alle børn lærer at tilegne sig viden.*
4. *Alle børn lærer kritisk at vurdere udsagn og informationer.*
5. *Alle lærer at respektere alle.*

Initiativet er ikke funderet i en bestemt politisk anskuelse. Den er ikke blå eller rød, men udspringer alene af kærlighed til folkeskolen. Udspringer af en tro på, at en god skole for alle er vejen til et godt liv sammen med andre.

Men 3F, FOA og Danmarks Lærerforening har brug for hjælp.

Vi kan ikke løfte denne opgave alene. Derfor vil vi iværksætte en række aktiviteter, så vi når bredere ud med vores partnerskab. Denne lille bog er ét af disse initiativer.

Vi har bedt en række danskere fortælle om deres folkeskoletid.

Disse vidnesbyrd er meget forskellige, men alle fortæller de om den store forskel, folkeskolen har gjort for forfatterne. Om fællesskaber. Om kammeratskab. Om god undervisning. Om frikvarterer. Om det, der måske prægede hele ens liv.

Vi håber, at vi hermed har sendt et første budskab til alle – lad os slå ring om folkeskolen. Vi behøver den – og den har brug for vores opbakning. Vi håber især, at den vil tjene som inspiration til de mange kandidater, der stiller op til kommunalvalget den 21. november og det kommende folketingsvalg. Folkeskolen er værd at kæmpe for!

God læselyst!

Per Christensen, formand for 3F

Dennis Kristensen, formand for FOA

Anders Bondo Christensen, formand for Danmarks Lærerforening

Foto: Christian Hoyer

ABDEL AZIZ MAHMOUD

- Journalist og tv-vært.
- Født 1983.
- Gik i folkeskole 1989-1999 på Østre Skole i Middelfart og Toftehøjskolen i Ølstykke.

Folkeskolen hjalp mig med at blive dansk

Jeg havde kun gået i børnehave meget kort tid, så det var i skolen, jeg fik taget min danskhedsmødom. Det var mit første møde med både kulturen og sproget.

Vi talte jo ikke dansk derhjemme, så det var i skolen, jeg hørte alle ord for første gang.

Hver gang der var en tradition, et nyt tv-program eller bare et nyt ord, så blev det introduceret af en skolekammerat eller lærer. Der var også mange ting, jeg prøvede for første gang med skolen: Første gang jeg var i teatret, første gang jeg var på museum og første gang med rigtig mange andre ting var alt sammen med min folkeskole.

Jeg var meget årvågen og nysgerrig som barn, så jeg holdt særligt øje med, hvad andre børn fik med i madkasserne, og hvilket tøj de havde på. Og jeg var meget opmærksom, når de fortalte, hvad de havde lavet derhjemme eller set i fjernsynet. Jeg ville ikke gå glip af noget, så jeg tog det hele til mig og ville gerne det samme som de andre.

Så jeg gik hjem og fortalte mine forældre, hvad de andre havde på af tøj, eller gjorde dem opmærksomme på, hvor engagerede de fleste af de andre forældre var, når de eksempelvis kom og hentede os efter lejrskole, afleverede mine klassekammerater på skolen en gang imellem eller tilbød at være frivillige til nogle arrangementer. Mine forældre var sådan nogen, der ikke ville 'underpræstere' eller skuffe, så de lyttede til mig og skyndte sig at gøre op med det ved eksempelvis at tilbyde deres hjælp ved næste skolearrangement.

Jeg kan huske, at jeg det første år ikke var med i kirke, da der var juleafslutning. Det talte jeg med min lærer om, og min lærer talte med mine forældre om det og fortalte dem, at man ikke behøvede at være kristen for at tage med, men at man i Danmark godt kunne finde på at tage til alle mulige andre religioners 'templer' for at lære noget om deres religion. Jeg synes, det var ret fint, at læreren stille

og roligt tog en samtale med mig og mine forældre. Det gjorde os både klogere og viste stor rummelighed og tålmodighed.

Mine forældre var på mange måder alt for afhængige af mig og de adfærdsregler, jeg bragte med hjem fra skolen. Ofte underviste jeg mere eller mindre mine forældre i, hvordan de skulle gebærde sig på ”rigtig dansk”. De har altid gjort alt, hvad de kunne. Jeg lærte bare sproget hurtigere og bedre end dem, og derfor kom jeg til at forstå samfundets spilleregler og koder lettere.

Dansklæreren var min tredje forælder

Mine dansklærere fungerede på mange måder som min tredje forælder. De var både med til at opdrage mig og til at danne mig.

Jeg var rigtig glad for dansk, så det var også dem, jeg gerne ville imponere. Det gjaldt ikke rigtigt, når mine forældre roste mine opgaver, for jeg var bedre til dansk end dem. Men når mine dansklærere roste mig, så betød det virkelig noget - også fordi de var en slags forældrefigurer for mig.

I de første år havde jeg Karin som dansk- og klasselærer. Hun var meget moderlig og havde tid og overskud. Hun spurgte ofte, hvordan det gik derhjemme, og hun spurgte også interesseret og nysgerrigt ind, når jeg for eksempel havde tørrede majs eller noget andet eksotisk hjemmefra med i skole. Det havde virkelig en værdi for hende, at jeg var anderledes og kunne noget anderledes, og det, syntes hun, at jeg endelig skulle tale højt om.

Hun havde virkelig et overskud og en forståelse. Man blev mødt i øjenhøjde, og man kunne altid regne med, at hun var der for én. Jeg kan huske, at vi også havde 'klassens time' med Karin, hvor man eksempelvis tog en runde efter ferien, hvor man fortalte alle, hvad man havde lavet i ferien. På den måde var hun også med til at vække den her nysgerrighed efter andre mennesker hos mig. Det var også hende, der opmuntrede og opfordrede mig til at stille op til elevrådet, og jeg kan huske, at hun syntes, det var supersejt, da jeg blev formand.

Da jeg flyttede til Sjælland i 7. klasse, fik jeg Inger som dansk- og klasselærer. Hun var lidt modsat af Karin og var mere striks og konservativ. Det var der også brug for. Folk begyndte at skulke, og man begyndte at få flere lektier for og få karakterer. Inger var sværere at imponere end Karin, så når man fik ros af hende, så gjaldt det på en anden måde.

Jeg var på det her tidspunkt fagligt bedre end de fleste, så jeg kunne godt finde på at slappe lidt for meget af. Det var Inger opmærksom på, og hun sørgede for, at jeg tog mig sammen og fortsatte med at udvikle mig fagligt.

Succes i elevrådet

Jeg var omkring 11 år, da jeg blev valgt til elevrådet. Jeg ville gerne have ansvar og præge det lokale skolesamfund. Der var nemlig rigtig meget - rigtig tit - som jeg ville have gjort anderledes, og som jeg ikke syntes, var godt nok.

I elevrådet var man med til at beslutte, hvordan skolefesten skulle være, om legepladsen skulle males, hvad der skulle være i frugt-boden, eller hvor større skoleudflugter skulle gå hen, og det tog jeg virkelig alvorligt.

Jeg kan huske, at det var en stor personlig sejr, da jeg senere også blev valgt til elevrådsformand. Det gav mig et indtryk af, at jeg betød noget, at jeg kunne rykke noget, og at andre troede på mig. Det gav en stolthed og en selvsikkerhed, som jeg har taget med mig.

Vi skal huske at have alle med

Jeg var rigtig glad for folkeskolen. Den har ikke kun betydet noget for mig fagligt og socialt, men også for min dannelse og min opvækst. Noget af det vigtigste, jeg har fået med fra folkeskolen, var princippet om solidaritet. Lige fra 'klassens time' til elevrådet og til den måde, klasselæreren var på.

Til forældremøder, til klassemøder og til lærer-elev-samtaler har det altid handlet om, hvordan vi kan få alle med i sammenholdet, og hvad skolen og læreren kunne hjælpe mig og de andre elever med, og hvordan vi kom videre. Det var noget, der virkelig satte sig i mig, og som jeg også tog med mig i de sociale sammenhænge, jeg var i.

Jeg kan eksempelvis huske, da jeg endelig blev rigtig cool og begyndte at hænge ud med de cool børn. Da mødtes vi skiftevis hjemme hos hinanden hver onsdag og spiste chips og dip og legede S, P eller K (Sandhed, Procent eller Konsekvens), og det var kun de seje, der måtte være med.

Der var en pige i klassen, der hed Karina, som folk syntes var virkelig nørdet og nederen. Jeg syntes, det var synd for hende, at hun var udenfor, så en af de gange, da vi legede S, P eller K, og jeg fik 'S' for Sandhed, så valgte jeg at sige, at jeg var vild med Karina, selvom jeg overhovedet ikke var det. Og gangen efter blev hun inviteret med.

Jeg tror, dét var en af de vigtigste værdier, jeg fik med fra skolen. Det med at man skal huske at have alle med. Måske er det også en meget dansk tankegang: At uanset hvilket politisk parti, du holder med, så er der rigtig mange, der har den her solidariske tankegang om, at vi alle skal give en hånd med i samfundet. Og at ingen skal lades tilbage. At vi alle har ansvar, pligt og mulighed for at være noget for nogen. Ligesom i folkeskolen.

Foto: Mikal Schlosser

ESKE WILLERSLEV

- Professor i evolutionsbiologi ved Københavns Universitet og University of Cambridge.
- Født 1971.
- Gik på Maglegårdsskolen i Hellerup 1977-1987.

Folkeskolen har gjort mig tolerant og forstående

Den folkeskole, jeg gik i, var meget gammeldags og konservativ. Det var sådan noget, hvor man skulle kalde lærerne 'fru', 'frøken' eller 'hr.', og mange af de lærere, jeg havde, var ret gamle. Jeg husker skolen som værende meget kæft, trit og retning, og det passede mig ikke så godt.

Jeg var rimelig pligtopfyldende i de første år, måske indtil femte klasse. Jeg var godt nok ikke særlig dygtig – det har jeg aldrig været. Det boglige var ikke noget, der lå let til mig.

I teenage-årene blev jeg virkelig utilpasset. Jeg var umulig og utidig, og jeg var en af dem, som de andres forældre ikke ville have, deres børn hang ud med, og gerne ville have forlod klassen. Jeg var dårligt selskab. Jeg var meget rebelsk, røg hash, drak og stjal.

Jeg blev en del af en gruppe, hvor vi alle sammen var utilpassede. Det var nogle utroligt stærke venskaber, hvor man var parat til at ofre sig for den anden. Det er første og eneste gang i mit liv, at jeg har oplevet, at man virkelig er der for hinanden, når det brænder på. Det var venner, der var villige til at stå op for dig i de mest ekstreme situationer, så hvis du var ved at få bank, så kom der nogen og hjalp dig.

Det at være en del af den gruppe og have de venner har betydet meget for min måde at se verden på – også som voksen. Når jeg eksempelvis hører om bandekonflikten, så tænker jeg ikke, at det er nogle unge mennesker, der bare skal trynes og stoppes i fængsel. Jeg ser dem ikke som dårlige mennesker. Bare fordi man gør dumme ting, betyder det ikke, at man er et dårligt menneske. Folk ender på grund af tilfældigheder og forskellige events i deres liv i nogle forskellige kategorier og står med forskellige problemer og forskellige muligheder.

På den måde har folkeskolen givet mig en større tolerance og en større forståelse for andre mennesker og for andre måder at leve på.

Det er jo det gode ved at blive eksponeret for og ved at tilbringe tid med andre mennesker, som er anderledes end dig selv. Det synes jeg, at alle ville have godt af.

Hvis jeg havde gået på en skole udelukkende med folk, der lignede mig, havde jeg haft en fuldstændig anderledes og meget snævrere opfattelse af, hvad der er rigtigt og forkert, og have meget mindre forståelse for andre. Det er enormt godt at have den her indsigt i mennesker, der er anderledes end dig selv.

I 9. klasse valgte jeg dog selv at trække mig fra de venskaber og den sociale omgang, selvom det var mine rigtig gode venner, og det er de bedste venskaber, jeg nogensinde har haft.

Men mine prioriteringer havde ændret sig. Jeg ville vise mig selv

Det er Eske bagest.

og min omverden, at jeg kunne blive til noget. Det krævede både meget arbejde og meget tid. Og de venner ønskede at bruge deres tid på noget andet, så derfor skiltes vi. Der var nogle af dem, der senere kom igennem den samme proces som mig, og så var der andre, der bare kørte videre i det spor, og dem er det rent objektivt set ikke gået særlig godt.

Øvelse gør mester

Jeg husker den skole-hjem-samtale, hvor jeg besluttede mig for, at jeg blev nødt til at trække mig fra gruppen og gøre noget ved min skole.

Jeg husker samtalen, som om at det var den rene elendighed. Det var meget pinligt. Mine forældre var der jo, og lærerne kunne ikke sige noget positivt om noget som helst, og mine forældre sad og så bekymrede ud. Lavpunktet var, da det blev tysklærerindens tur til at sige noget, for hun sagde: ”Eske ville have meget bedre af at komme på B-holdet i tysk. Det passer meget bedre til ham.”

Dengang jeg gik i skole, var der noget, der hed A- og B-hold. Hvis du var fagligt dårlig, kom du på B-holdet, og hvis du var fagligt god, kom du på A-holdet. Jeg så det som et gigantisk fald i prestige at komme på B-holdet, men tysklærerinden blev ved med at sige, at det syntes hun, at jeg skulle. Og det ville jeg bare ikke. Så jeg besluttede mig for virkelig at lave noget i tysk, som jeg altså overhovedet ikke kunne finde ud af.

Jeg havde cirka et år til afgangsprøven i 9. klasse, så jeg læste og læste og læste, og jeg øvede og øvede mig. Og det endte faktisk med, at jeg gik op til afgangsprøven i tysk på A-holdet og fik 11 – som den eneste i klassen.

Det var noget af en eye-opener for mig, for det viste, at hvis du gider at lave noget, hvis du gider at bide tænderne sammen og sætte dig ned og øve dig, så kan du faktisk komme meget langt. Det blev mit mantra – og det har det været lige siden i min faglige karriere. Det

har været en effektiv strategi og en meget vigtig lærdom fra min folkeskoletid. Den kom sent, men den kom dog.

Jeg fandt også glæden i det boglige og glæden i det intellektuelle, og når man først har knækket koden, så er det jo en enormt stor berigelse. Det var bare en lidt hård nød at knække for mig.

De vigtige lærere

Jeg havde en engelsklærer, der bare troede på mig, selvom det objektivt set ikke gik særlig godt, og selvom næsten alle andre tvivlede.

Hun sagde altid: ”Jeg ved bare, at han virkelig kan. Jeg ved, at den her dreng har et kæmpe potentiale”, og det var, selvom jeg var megadårlig til engelsk - og også kom ud med en virkelig dårlig karakter.

Men det var jo fantastisk at opleve, at der var nogen, der troede på mig. Det har betydet meget for mig, at der var en, der blev ved med at tro på mig og blev ved med at se de positive ting frem for de negative ting, og man kan jo sige, at hun fik ret. Det gik mig jo godt rent intellektuelt, fagligt og karrieremæssigt.

Der var også en anden lærer, der havde stor betydning for mig. Det var min historielærer, som jeg synes formåede at stimulere min interesse for stenalderen og jæger-samler-folket.

Vi svingende meget godt, fordi vi syntes, de samme ting var spændende. Vi havde begge en stor interesse for menneskets forhistorie og for at komme ud i naturen og opleve den, så det ikke bare var noget, du sad og læste dig til, men at du rent faktisk også kom ud at se, føle og mærke den. At man eksempelvis kom ud i Lejre og så, hvordan man lavede en træstamme om til en båd.

De to lærere ser jeg tilbage på med stor taknemmelighed.

Moralske finpudsninger

Folkeskolen fik også skærpet og finpudset min moral – ad flere omgange.

For eksempel var der en episode i 7. eller 8. klasse, hvor der var en dreng i klassen – sådan et af de der dydsmønstre, der altid gør det rigtige – som fandt en pung ude i skolegården. Det var helt tydeligt en ”pigepung” med små broderede perler på, som der lå ret mange penge i.

Som det dydsmønster, han var, gik han selvfølgelig ind og afleverede den til skoleinspektøren. Det så jeg, og jeg prøvede at spare sammen til en BMX-cykel, så jeg kunne fandeme godt tænke mig de der penge.

Jeg fandt en anden dreng i klassen, der var lidt usikker, og sagde til ham: ”Hvis jeg beskriver for dig, hvordan den her pung ser ud, så kan du gå ind og sige, at det er dig, der har tabt den, og når du så får den, så deler vi pengene.” Og det gjorde han så.

Imens holdt jeg øje ude fra skolegården gennem et vindue, hvor man kunne kigge ind på rektors kontor. Jeg kunne se den der dreng, der stod og fortalte, og pludselig blev han helt rød i hovedet og begyndte at hyle, og så vidste jeg jo godt, hvad klokken var slået. Han var blevet opdaget, og så fik jeg selvfølgelig en kæmpe skideballe.

Det var ikke særlig sympatisk, men det var sådan nogle episoder, der var med til at lære mig, hvad der er rigtigt og forkert, og hvad man bør og ikke bør gøre. Jeg lærte også, at man skal beskytte dem, der er svage. Det var også en del af vores undervisning. Man må ikke udnytte dem, der er svage, man må ikke lyve og andre meget basale, menneskelige retningslinjer. Det er sådan nogle ting, jeg har taget med mig resten af livet.

Jeg tror, det er helt vildt vigtigt for sammenhængskraften i Danmark, at vi har en folkeskole. De, der har gået i folkeskolen, har alle sammen basalt set det samme udgangspunkt. Vi har samme præ-

mis for, hvad det vil sige at være dansker: dansk historie, hvad man skal kunne, og hvad der er rigtigt og forkert.

Vi kommer med den samme basis. Den samme fælles basis. Og det er en af de ting, der gør Danmark til et homogent samfund med en grundlæggende forståelse og respekt.

FINN SKOU NIELSEN

- Traktorfører hos SAS.
- Født 1961.
- Gik i folkeskole 1968-1978 på Søndervangskolen og Gildhøjskolen i hhv. Glostrup og Brøndby.

Ekstra opmærksomhed gjorde forskellen for mig

Den første skole, jeg gik på, var en helt almindelig folkeskole med en lærerstab, der var pænt klædt på, og som der var stor respekt for. Det var en skole, hvor der var sanktioner, hvis man ikke havde lavet sine lektier, larmede i timen eller talte uden at række hånden op.

Jeg kunne faktisk godt lide at gå i skole, men jeg kunne aldrig rigtigt tilpasse mig. Jeg var skilsmissebarn, og der var mange skænderier i mit hjem mellem min mor og min stedfar, og så var der også en del alkohol indblandet. Så skolen var lidt et frirum for mig. Det sjov, jeg havde, skabte jeg i folkeskolen, for det var der ikke rigtigt plads til derhjemme. Men i skolen kunne jeg godt fyre morsomheder af. Det betød så også, at jeg var meget urolig i timerne, fordi jeg lavede for meget fis og ballade. Jeg havde også et hidsigt temperament og var ofte i slagsmål, fordi jeg havde nogle frustrationer, der skulle ud.

Gode timer i observationsklassen

Da skolen lavede noget, de kaldte en 'Observationsklasse', kvalificerede jeg mig selvfølgelig til at gå i den. Det handlede ikke så meget om, om man var bagud fagligt. Det var mere, om man skilte sig ud, for eksempel hvis man havde et hidsigt temperament, som jeg havde.

Selve klassen blev indrettet i den gamle inspektørbolig, som var et stort, fint hus. Vi gik der ikke hele dagen, kun nogle timer i løbet af dagen. For eksempel kunne regnelæreren ikke tøjle mig, så i hendes timer var jeg i observationsklassen, og så lærte jeg det samme på et kvarter, som jeg ellers ville have brugt en time på, og så brugte vi resten af tiden på at hygge og snakke og lave pandekager og varm kakao.

Vi gik ikke særlig mange elever i klassen. Vi var maks. en fem-seks stykker fra forskellige klassetrin, og så var der altid to lærere, så der var masser af tid til os. Lærerne i observationsklassen havde

evnerne til at styre sådan nogle som os, uden at det var kæft, trit og retning, og så kunne de finde ud af at forklare os, hvordan tingene hang sammen, så vi forstod det.

Selvom jeg fik at vide af blandt andre min stedfar, at det at gå i observationsklassen ikke var noget, man skulle være stolt af, så så jeg det som noget positivt.

For mig var det et pusterum, og når jeg kom tilbage til 'den normale klasse' efter et par timer, så tog jeg det gode med fra observationsklassen: Jeg var opmærksom, rolig og mere modtagelig over for indlæring. Det betød virkelig noget for mig at få den ekstra opmærksomhed og den ekstra hjælp.

Kaos i drengeklassen

De sidste år af min skoletid skete der ting og sager. Da skiftede jeg til en skole i Brøndby, fordi vi flyttede i hus. Mine forældre arbejdede enormt meget, og fordi de gjorde det, blev der råd til at flytte i hus.

På den nye skole endte vi med kun at være drenge i klassen. Det var meget svært for lærerne at styre vores klasse, og hen ad vejen måtte de fleste give op. Der var alt for meget støj og uro. Det endte faktisk med, at der kun var ganske få lærere, der ville undervise os - eller prøve på det.

Pludselig en dag stod skoleinspektøren i vores klasseværelse og sagde: ”Nu trækker vi en streg i sandet. Jeg har udnævnt mig selv til jeres klasselærer.”

Skoleinspektøren var uddannet smed og var skrap på den gode måde, og så talte han, så det kunne forstås. Jeg kendte ham i forvejen, fordi jeg havde brugt en del tid på den bænke, der stod nede foran hans kontor, som man blev sendt ned på, når man havde lavet noget, man ikke måtte.

Der kom han ofte ud fra sit kontor og spurgte, hvorfor man sad der. Jeg kan huske, at han altid spurgte meget åbent ind til, hvordan man var endt på bænken. ”Prøv med dine egne ord at fortælle, hvorfor du sidder her,” plejede han at sige. Første gang han sagde det, kan jeg huske, at jeg tænkte: ”Hvad mener du?” Jeg havde ikke hørt udtrykket ’fortæl med dine egne ord’ før.

Men det var sådan, han var. Han talte hen til os i stedet for at tale ned til os. Han gjorde bare en forskel ved at være nærværende, og så satte han sig i respekt. Vi vidste, at når han hævede stemmen på en vred måde, så havde man overskredet nogle grænser hos ham, og så fandt man hurtigt tilbage igen. Han havde et rigtig godt tag på vores drengeklasse, og der kom mere ro på, efter vi fik ham som klasselærer.

En skoleinspektør ud over det sædvanlige

På et tidspunkt i de ældre klasser var der en periode, hvor jeg havde det skidt derhjemme. Min mor og min stedfar gik ikke rigtigt i spænd, og min storebror var flyttet sammen med sin kæreste, så jeg boede nu alene sammen med min mor og stedfar, som jeg havde et meget dårligt forhold til. Det smittede selvfølgelig af på mine skoledage, og mit temperament var mere voldsomt, end det plejede at være. Det opdagede skoleinspektøren, og jeg havnede selvfølgelig på den der skide bænk uden for hans kontor igen.

Jeg kan huske, at han tog mig med ind på kontoret, og så spurgte han mig bare helt neutralt: ”Hvordan går det?” Så sagde jeg: ”Det går godt,” og så begyndte jeg at græde, for det gik jo ikke godt.

Så fik jeg en Fanta, og jeg kan lige så tydeligt huske, at det var en Fanta, for den sodavand bryder jeg mig ikke særlig meget om, men jeg drak den alligevel, for det var godt med lidt sukker i den situation. Så lukkede skoleinspektøren døren ind til sit kontor, og så sad vi der og snakkede om, hvorfor det ikke gik så godt, og jeg fik fortalt ham om situationen derhjemme.

Det fik ham til at tage telefonen og ringe til mine forældre. Han fortalte dem, at jeg var ked af det, fordi der var nogle ting i min hverdag, der ikke var, som de skulle være, og så sagde han til dem: ”Nu tænker jeg, at jeg tager Finn med hjem til mig et par dage, så han lige kan trække vejret.”

Mine forældre havde stor respekt for ham, så det sagde de faktisk OK til, og så havde jeg et par overnatninger hjemme hos Louis, som skoleinspektøren hed, og hans kone.

Det hjalp jo ikke på situationen derhjemme, men det gav mig et pusterum, og det gav mig også et enormt nærvær med Louis og en enorm respekt for ham. Den respekt holdt, og den holder stadig, til trods for, at han er afgået ved døden. Når jeg tænker tilbage på mit liv og på, hvem der har gjort noget godt og noget stort for mig, så står han som den største.

Selvstuderende og kokkelev

Da jeg gik i 10. klasse, fik jeg en læreplads som kok, hvor jeg skulle begynde, mens jeg stadig gik i folkeskole. Det var heller ikke nemt at få en læreplads dengang, så det var klart, at jeg prioriterede lærepladsen over min skole.

Samtidig ville jeg også gerne have mit 10. klasses-bevis, så jeg gik ned på Louis' kontor og fortalte ham, hvordan landet lå. Så sagde han: "Nu kontakter jeg din chef." Jeg tænkte straks: "Nej, det må du ikke gøre!" For hvad nu hvis det betød, at jeg mistede min læreplads.

Men Louis forstod godt, at det var vigtigt for mig, så han lavede en aftale med min chef om, at jeg kunne få fri til at gå til eksamen, og så skulle jeg ellers selvstudere resten af 10. klasse. Og det gjorde jeg så.

Jeg havde fri midt på ugen, fordi jeg havde skiftende arbejdstider, så på min fridag gik jeg faktisk i folkeskole, og det endte også med, at jeg fik min 10. klasses-eksamen OG beholdt min læreplads. Det var virkelig vigtigt for mig.

Foto: NVfotos

LOUISE BJERRE

- Youtuber (står bag kanalerne LouLiving og LouTuben).
- Født 1998.
- Gik i folkeskole 2004-2014 på Uglegårdsskolen i Solrød.

Jeg har lært helt vildt meget i min folkeskoletid

Vi var lidt en balladeklasse. Der var rigtig mange drenge i vores klasse og kun otte eller ni piger, så drengene fyldte rigtig meget. De larmede, og de lavede ballade, og der var helt klart et hierarki i vores klasse, hvor nogle drenge styrede det hele, og vi piger var lidt undertrykte.

I udskolingens fik vi en ny klasselærer, Henrik Baadum, og han var bare supersej. På grund af de her drenge var der ikke rigtig nogen lærere, der gad at have vores klasse, så han blev lidt tvunget til at have os, fordi han var den eneste, der kunne magte opgaven.

Han fik fuldstændig vendt klassen til at være et meget mere positivt sted, hvor man kunne holde ud at være og samtidig lære noget. Der

var meget mere ro i timerne, og folk blev bedre til at få hinanden med socialt. Det var ellers meget svært i vores klasse, fordi vi var meget forskellige, men der kom et meget bedre sammenhold, og det havde der ikke været før.

Jeg aner ikke, hvad han gjorde for at få vendt stemningen i klassen. Jeg forstår slet ikke, at han kunne gøre det. På trods af at han var en voksen mand, var han ret god til at være i øjenhøjde med os. Han vidste lige præcis, hvilke knapper han skulle trykke på for at få det til at fungere. Sådant virkede det i hvert fald – det kan jo godt være, han har haft svært ved det, men jeg synes, han klarede det godt. Og så var han også bare superdygtig fagligt. Og vildt sjov og bare en virkelig, virkelig sej lærer, som jeg håber, alle har i deres folkeskoletid.

Der blev plads til forskellighed

Inden vi fik Henrik, var det meget drengene i klassen, der var de sjove, og dem, der var udadvendte og gang i, mens pigerne kun kunne få lov til at være de pæne piger, der godt kunne lide at tegne og andre ”pige-ting”. Det, synes jeg, var nederen, for jeg var også udadvendt og kunne godt lide at lave sjov. Da vi fik Henrik, blev der gjort meget mere plads til forskellighed, og klassen blomstrede på en hel anden måde.

Vi fik også to udenlandske elever fra Grønland og Afghanistan ind i vores klasse. Det var virkelig spændende at følge med i deres udvikling, da de gik fra dårligt at kunne det danske sprog til at være med på lige vilkår med os andre. Jeg synes, vores klasse var virkelig god til at få dem til at føle sig som en del af klassen, selvom de havde svært ved sproget. Det, synes jeg, gjorde vores klasse ret unik.

Vi var generelt meget forskellige. Der var selvfølgelig de to elever fra Afghanistan og Grønland, der kom fra nogle helt andre baggrunde. Og ellers var der jo ’de kloge’ og ’de sportslige’ og dem, der var midt mellem.

I vores pigegruppe var vi alt fra fodboldpigen, læsehesten og hende, der ikke rigtigt kunne komme op om morgenen, til hende, der altid var uvenner med sine forældre. Så ligesom man møder vidt forskellige mennesker, hvis man går en tur i København, så kunne man også møde en masse forskellige personer, der var clashet sammen i vores klasse.

Selvom vi var otte-ni i pigegruppen – det er mange mennesker i én gruppe – som alle sammen var i gang med at udvikle sig, blev vi virkelig tætte og var rigtig gode til at respektere, at vi var så forskellige. Der var virkelig ikke to, der var ens. Men jeg synes, vi var seje, og at vi var gode til at få alle med.

Det fedeste var projektopgaverne

Jeg elskede at gå i skole, og jeg elskede at lære. Projektopgaverne var min folkeskoletids højdepunkt. Dem elskede jeg. Jeg kunne godt lide det med, at man havde frie tøjler, og at man selv kunne bestemme, hvad man gerne ville arbejde med inden for et rimelig bredt 'over-emne'. Og så det med, at man kunne få lov til at være kreativ. Det, syntes jeg, var megalpændende.

Jeg har blandt andet lavet en projektopgave om kræft, fordi en af dem, jeg var i gruppe med, faktisk havde haft kræft. Det fik han, mens han gik i folkeskole. Det var meget hårdt, men på en helt vildt interessant og god måde, fordi man kunne få vendt noget, der var så hårdt og så sørgeligt, til noget lærerigt, som man kunne fortælle videre til resten af klassen.

I projektopgaverne lærte jeg at stå på egne ben i en arbejdsopgave, og det er jo noget, jeg kan bruge i dag. Det var fedt, og det var fedt at komme i gruppe med nogle mennesker, man normalt ikke arbejder sammen med. Man lærte noget om, at folk er meget forskellige at arbejde sammen med. Både niveaumæssigt og i forhold til hvad man har lyst til at gøre ud af det.

Da vi lavede kræft-projektet, arbejdede jeg sammen med ham, der havde haft kræft, og han var ikke en, jeg normalt arbejdede sammen med. Vi havde en rigtig god uge, og vi fik også lavet et vildt godt projekt, men det var også udfordrende. Han havde lyst til at gå ud at spille bold hvert tyvende minut, og jeg havde lyst til, at vi lavede projektet hele tiden.

Der var også nogle ting, som jeg tænkte: 'Det er jeg god til, det vil jeg gerne lave', men hvor jeg fandt ud af, at det var han også helt vildt god til, og så måtte jeg lave noget andet, som jeg måske ikke var lige så god til. Så på den måde lærte jeg også noget om at samarbejde og fordele arbejdsopgaver, som jeg bestemt kan bruge i mit arbejde som youtuber.

'Til middag hos' på Bornholm

En af de andre ting, jeg tydeligt husker, var vores lejrskole til Bornholm i 9. klasse. Det var rigtig, rigtig sjovt. Også fordi det var første gang, man var af sted uden sine forældre.

Det var klart det fedeste, at mor og far ikke var med, men også det, at man var af sted med en masse unge mennesker. Vi fik et andet forhold til hinanden, fordi vi nu skulle bo sammen, og selvom vi havde kendt hinanden, siden vi var fem-seks år gamle, så er det bare noget andet at være sammen 24 timer i døgnet, fem dage i træk, end at møde ind fra kl. 8 til 14. Bare det med at skulle ned at handle til aftensmad og så lave det, det var jo helt vildt.

Vi boede i fem forskellige huse, så vores lærere havde lavet en konkurrence, hvor de hver aften besøgte et nyt hus, som så skulle lave aftensmad og dessert til dem. Pissesmart af dem. Det tror jeg slet ikke, vi tænkte over dengang, men de var så snu. Så fik de jo mad hver dag.

Så bedømte de os på, hvem der var bedst til at lave mad og dække bord. Der gik selvfølgelig lidt konkurrence i den, og det var jo

meget sjovt at høre, hvad de andre havde lavet. Næsten ligesom tv-programmet 'Til middag hos'.

Jeg kan huske, at vi lavede noget pasta med pesto og kylling. Det var noget af det eneste, vi kunne finde ud af at lave. Og så lavede vi pandekager. Og så havde vi pyntet rigtig pænt op. Vi var et totalt pigehus, så vi gik jo all-in. Og vi vandt også – meget velfortjent.

Vi tænker ikke over, hvor heldige vi er

Næsten hele mit liv – den del, jeg kan huske – har jeg gået i folkeskole, så næsten al min erfaring har jeg jo fået der. Både positivt og negativt. Fagligt såvel som socialt. Jeg har fået en masse kompetencer med på vejen. Mange af dem helt ubevidst. Det er ikke nogle kompetencer, man tænker over, at man har, men de betyder alligevel helt vildt meget.

Jeg bruger tit vendinger, som vores klasselærer Henrik har sagt, eller der kan være noget, han har lært os engang, som bare har sat sig fast, og som jeg stadig tænker meget over i dag. For eksempel hvordan man behandler andre mennesker.

I forhold til mit arbejde har det også hjulpet meget at gå i skole, fordi jeg har fået en basisviden på rigtig mange områder, og jeg ved, hvordan jeg skal omgås socialt med voksne mennesker og børn. Der synes jeg bare, at folkeskolen giver en virkelig god pakke med i bagagen. Det er ikke noget, man tænker over til daglig, fordi det bare har været sådan. Det burde man måske gøre noget mere, når man har været så heldig.

MOGENS LYKKETOFT

- Medlem af Folketinget. Tidligere skatteminister, finansminister og udenrigsminister. Tidligere formand for Socialdemokratiet, Folketinget og FN's generalforsamling.
- Født 1946.
- Gik i folkeskole på hhv. Skolen på Fuglevangsvej og Thorvaldsensvej Skole på Frederiksberg 1952-1957, herefter eksamensmellemskole på Frederiksberg Gymnasium 1957-1961.

Jeg var meget optaget af historie

Jeg har gennemgående haft det sådan, at jeg godt kunne lide at lave noget i skolen. Jeg læste ofte lidt forud i de bøger, vi brugte i undervisningen, samtidig med at jeg også læste andre bøger, typisk historiske romaner.

Jeg var et lidt nørdet enebarn, der brugte meget af tiden på at sidde derhjemme og læse. Vi havde ikke ret mange bøger derhjemme. Det største bogværk, vi havde, var Illustreret Dansk Konversationsleksikon, som sluttede i 1937. Det stod og fyldte det meste af reolen, og så var der forholdsvis få bogklub-bøger, som min mor havde købt. Min far var farvehandler og læste fortrinsvis regnskabsbøger, så det var ikke noget meget bogligt hjem.

Jeg gik meget på biblioteket og fandt allerede i 4-5. klasse på at læse forskellige bøger om verdens- og danmarkshistorie ud over det, vi havde i timerne.

En moderne historielærer

Da jeg kom i mellemsskole efter 5. klasse, fik jeg en historielærer, der virkelig understøttede min allerede store interesse for både historie og internationale forhold.

Han hed Jakob Appel og var en ret ung lærer. Han underviste på en meget moderne måde, der stod i stor kontrast til mange af de ældre lærere, hvis undervisning bestod af meget terperi og udenadslære.

Han fortalte eksempelvis anekdoter, som fik tingene til at sidde bedre fast. Han kunne finde på at krydre undervisningen om de sociale reformer i 1930'erne med revyviser. På den måde var han en stor pædagog. Det var ikke så almindeligt.

Hans bedstefar havde samme navn og havde været undervisnings- og kulturminister for over 100 år siden. Det betød, at Jakob havde en masse insiderviden, eksempelvis i forhold til hvad der var sket

i dansk politisk historie i første halvdel af det 20. århundrede. Det, syntes jeg, var spændende.

Han var min allerbedste og mest elskede lærer. Dels var han meget moderne i sin måde at undervise på, dels slog han lige ned i det område, der i forvejen interesserede mig mest, så det var en god alliance.

Jeg fortsatte med at have ham som lærer i gymnasiet, og der endte han med at få stor betydning for, at jeg valgte at gå den vej, jeg gjorde. Jeg var mest tilbøjelig til at læse historie, men efter at have diskuteret det med Jakob valgte jeg i stedet at læse økonomi. Han havde nemlig sagt: ”Du skal ikke læse historie, for det ved du allerede meget om. Du skal prøve at få dig nogle andre færdigheder, du kan bruge til det, der interesserer dig.” Den rådgivning er jeg meget glad for den dag i dag.

Skrev selv 17. bind af ”Grimbergs Verdenshistorie”

I 9. klasse afleverede jeg en historiebog på 250 sider i stedet for en stil. Jeg havde brugt mange kræfter på ved siden af pensum at læse ”Grimbergs Verdenshistorie”, som var det store folkelige hit i den periode.

”Grimbergs Verdenshistorie” havde 16 bind og gik kun til 1945. Vi var i 1960, så jeg besluttede mig for at skrive det 17. bind, der skulle handle om de første 15 år efter 1945. På den måde fik jeg afløb for min interesse for både historie og international politik.

Det lyder selvfølgelig sært. Og jo, jeg var et nørdet og lidt sært ene-barn – måske var det også en slags terapi lige efter min fars død. Jeg sad meget og læste og skrev for mig selv, så jeg tænkte, at nu skulle jeg også se, om jeg kunne skrive noget mere seriøst. Jeg tror egentlig, det var en meget god, lille bog, jeg skrev. Den udkom naturligvis ikke, for det var bare en megastil. Men jeg har stadig det eneste eksemplar liggende.

Jeg kan huske, at jeg lånte det til en radiojournalist, da jeg var blevet udnævnt til udenrigsminister. Journalisten læste et afsnit af bogen op for en historiker og bad om hans mening. Han havde både anerkendende og kritiske bemærkninger, men han var godt nok overrasket – positivt, tror jeg – da han fik at vide, at forfatteren var 14 år.

Forskelligheder på Frederiksberg

Jeg er så gammel, at man, dengang jeg gik i folkeskole, skulle deles allerede efter 5. klasse i eksamensmellemskole og fri mellem, alt efter om man havde bestået mellemskoleprøven eller ej.

Men indtil vi blev delt før 6. klasse, var vi virkelig et tværsnit af socialgrupper i klassen. Frederiksberg var ikke bare et velhaverkvarter. Der var både børn af arbejderklassen og børn fra villaerne, der var embedsmandsbørn, børn af enlige mødre nede om hjørnet på Thorvaldsensvej, der var jødiske forretningsfolks børn, og der var børn som mig, så det var godt blandet. Det var en stor kvalitet, at vi var så forskellige.

I 6. klasse kommer jeg i eksamensmellemskole på Frederiksberg Gymnasium, fordi jeg har bestået mellemskoleprøven med et godt resultat. Der bliver det snævret meget mere ind, og der er ikke den samme sociale diversitet.

Dengang var det sådan, at det typisk var belæste folks børn, der kom så tidligt ind i gymnasieskolen. Langt de fleste var børn af akademikere. Jeg var en undtagelse.

Der var også arbejderbørn. For eksempel Benny, der var en klassekammerat, jeg kom godt ud af det med. Han var meget velbegavet, og vi interesserede os for noget af det samme. Men Benny havde et meget stort fravær, og lærerne var efter ham på grund af det. Det endte med, at han gik helt ud af skolen. Mange år senere mødte jeg Benny, hvor vi talte om det. Problemet var, at han skulle ud at tjene. Han boede alene med sin mor, og han var nødt til at have ret meget arbejde ved siden af skolen for at skaffe penge til familien. Det

kunne han ikke få til at gå op, og derfor blev han nødt til at gå ud. Den sociale ulighed her gjorde stort indtryk på mig. Benny fik heldigvis en meget fin karriere bagefter. Men han måtte springe over barrierer, som vi andre slap for.

Det, at jeg har oplevet så mange forskellige slags mennesker i folkeskolen, har medvirket til, at jeg resten af mit liv ikke har haft nogen som helst problemer med at omgås folk fra forskellige lag af samfundet. Hvad enten de er arbejdsmænd, socialklienter, tømrere, snedkere, skolelærere, professorer eller direktører, så ligner de nogen af dem, jeg gik i klasse med dengang.

NANETT BORRE

- Motorikkonsulent.
- Født 1971.
- Gik i skole 1976-1986 på Strib Skole ved Middelfart (1976-1980), Katholischen Schule Hochallee i Hamborg (1980-1982) og Toftegårdsskolen i Faaborg (1982-1986).

Jeg lærte både om verden og at være menneske i den

1,4 cm. præcis. Så stort var mellemrummet midt i mit 5-årige tand-sæt. Dette mellemrum var ifølge min farfar min adgangsbillet til skolen.

Så længe jeg kan huske tilbage, har han sagt: ”Du kan først komme i skole, når du har tabt mindst to tænder”. Så hele foråret og sommeren inden min planlagte skolestart ventede jeg først spændt, senere nervøst på, at naturen skulle gå sin gang, så jeg endelig kunne blive lukket ind i den verden af ny og endeløs viden, som jeg formodede ventede på mig på Strib Skole.

Jeg har aldrig fået en forklaring fra min farfar på, hvorfor det at mangle mindst to tænder skulle være bevis på, at man var klar til skolelivet. Men da han altid bankede med pegefingern på tindingen, mens han sagde det, havde jeg – som børn gør for at kunne forstå, forklare og håndtere verden – lavet min egen kobling mellem tandskift og skole: Da hullet fra de manglende tænder sad midt i hovedet, måtte det skulle bruges til at transportere alt, man skulle lære, direkte op til det sted i hovedet, min farfar pegede på. Jo større hul, des mere plads til alt det, man skulle lære. Så jeg havde store forventninger, og gudskelov havde jeg tabt to fortænder i min undermund med en uges mellemrum. Den sidste, præcis to dage og 13 timer inden jeg skulle starte i skole.

Skolen var alt det, jeg havde drømt om. En næsten endeløs række af svar på de mange spørgsmål, som jeg havde om verden og min rolle i den. Og skolen var ikke mindst et sted, hvor viden, jeg aldrig havde vidst, at jeg ville have brug for, dagligt strømmede imod mig.

I løbet af de første tre år lærte jeg navnene på alle Europas hovedstæder udenad, og jeg lærte, at fuglekongen er Danmarks mindste fugl. Jeg lærte, at tal ikke bare kan lægges sammen, men også trækkes fra, ganges og divideres med hinanden, og at kvadratroden af

64 er otte, og at der ud over Tyskland, Irland, Grønland og alle de andre lande også findes u- og i-lande.

Jeg læste mig til, at Bo og Lis gik over en å, at solen er forudsætning for alt liv på jorden, og at man dør, hvis man bliver grebet i rundbold. Verden åbnede sig op i alle retninger, præcis som jeg havde håbet og ventet på.

Mødet med den tyske privatskole

Da jeg gik i 3. klasse, faldt min familie fra hinanden. Og mens mine forældre forsøgte at få pusten efter det brud på hver deres måde, blev jeg sendt i pleje hos min moster, der var bosat i Hamborg.

Jeg havde tilbragt alle mine ferier med min tyske familie og havde derfor sproget langt inde under huden. Så godt, at ingen af de andre børn eller voksne på den katolske privatskole, jeg startede på tre dage efter ankomsten, nogensinde fandt ud af, at den nye pige med det krøllede hår og de blå øjne i virkeligheden var dansker.

Det tog lang tid at lære de nye formelle og uformelle regler på skolen at kende. Når man ville sige noget, rakte man hånden op. Hvis man derefter blev udpeget af Frau Roth til at få lov til at svare, rejste man sig op, stillede sig ved siden af bordet og talte i et toneleje, så alle kunne høre svaret.

Gang på gang glemte jeg, at børn ikke måtte sige 'du' til en voksen, medmindre man var i familie med hinanden. At tiltale en lærer 'du' var ikke noget, man tog let på, og det blev anset for at være ekstremt uhøfligt og en måde at vise disrespekt på.

Hver uge var jeg til eksamen i et nyt fag. Tysk, geografi, historie eller matematik. Selv i gymnastik eller sport, som det hedder på tysk, var der flere eksamener om året. Til min egen og min families overraskelse mistede jeg i det halvandet år, jeg gik på den tyske privatskole, næsten helt lysten til at lære. Den viden, jeg havde higit sådan efter og slugt så begærligt i min danske folkeskole, blev pludselig ligegyldig og uinteressant.

Fra at have følt mig som en del af et fællesskab og en klasse, hvor hver enkelt elev havde hver deres historie, familiære forhold og særegne træk, som blev værdsat, delt og fremhævet, følte jeg mig i den tyske privatskole mere som en opbevaringsboks for korrekte svar, fuldstændig blottet for mine egne holdninger, personlighed og tanker.

At blive dannet og uddannet

Min appetit på at lære vendte tilbage, da jeg i slutningen af 4. klasse vendte hjem til Danmark igen, og den har heldigvis aldrig forladt mig siden.

Samtidig havde mit møde med den tyske privatskole lært mig noget vigtigt i en meget ung alder, nemlig at skolen ikke bare handlede om at blive uddannet, men også om at blive dannet som menneske.

Det dobbelte formål mærkede jeg tydeligt blandt de voksne, jeg mødte i folkeskolen. De skabte et nærværende, meningsfuldt samspil med os elever, og de turde vise, hvem de var og opfordrede os til det samme.

Vi blev opfordret til at diskutere og argumentere, når vi ikke var enige eller bare havde brug for at få uddybet noget. Vi blev tvunget til at tænke selv og finde på nye løsninger til gamle problemer. Vi blev enkeltvis og som gruppe opmuntret til at præstere lidt mere, hvis lærerne kunne se, at vi havde mere at give af, eller til at give slip og slappe af, hvis det var tydeligt, at vi ikke kunne honorere de krav, der blev stillet til os. Vi blev ikke kun målt i og værdsat efter skolefærdigheder, men også i vores evne til at aflæse andre mennesker, sætte os ind i deres behov, ønsker og drømme og forstå og værdsætte det, de kom med.

Vi følte alle, at vi bar en verdensmestertitel i et eller andet: at være den, som var bedst til at snøre snørebånd, trøste de andre, når de havde brug for en skulder at græde ud ved, forstå matematikkens stringente verden, læse hurtigt, løbe længst, fortælle de sjoveste historier eller at dele sin madpakke med trængende og maveknurrende kammerater. Vi var aldrig i tvivl om, at vi hver og én var uundværlige i fællesskabet. Og på den måde voksede vi sammen og hver for sig på én og samme tid.

I dag 40 år efter har jeg fuldstændig glemt, om fuglekongen er en trækfugl eller vælger at bo i Danmark året rundt, ligesom jeg heller ikke længere kan huske mere end tre decimaler efter kommaet i Pi.

Til gengæld husker jeg det, der er allervigtigst, og jeg kan stadig med millimeterpræcision skabe et mellemrum mellem højre hånds tommel- og pegefinger, som viser nøjagtig 1,4 cm. Det adgangsgivende mellemrum til uanede mængder af ny viden og lærdom om verden og om det at være menneske i den.

Jeg vil heller aldrig glemme, at når Peter har 13 æbler og spiser et selv og deler resten ligeligt mellem sig selv og sin lillesøster, så de begge får seks, så er han ikke bare god til at regne, men også generøs. For ud over grundlæggende matematiske færdigheder har jeg i min tid i folkeskolen også lært, at det at dele sit overskud med andre nogle gange er meget vigtigere at kunne end at finde frem til et eksakt facit.

PER STIG MØLLER

- Konservativ politiker. Blandt andet tidligere udenrigsminister og formand for Det Konservative Folkeparti.
- Født 1942.
- Gik på Lindevangskolen på Frederiksberg 1949-54.

Folkeskolen skabte en gensidig forståelse på tværs af klassen

Per Stig Møller har fortalt om sin folkeskoletid til journalist Sophie Havn Jensen:

”Mine første fem år gik jeg på Lindevangskolen. Dengang jeg gik i skole, gik man fem år i grundskolen, og derefter skulle man op til en prøve, som skulle afgøre, om man kom i fri mellem eller eksamensmellemskole. Jeg bestod prøven, så fra 6. klasse gik jeg i eksamensmellemskole på Frederiksberg Gymnasium. Men de fem første år gik jeg altså på Lindevangskolen, og det husker jeg kun som en god tid.

Indlæringsmæssigt havde jeg ingen problemer. Vi var over 30 elever i klassen, så hvis du kunne dine ting, røg du bagerst i klassen, for så behøvede læreren ikke holde øje med dig hele tiden, så jeg sad på de bagerste rækker. De, der havde vanskeligst ved det, røg op på de forreste pulte, og det grinede vi lidt af, men læreren havde dermed tættere kontakt med dem.

Undervisningen foregik på den måde, at læreren startede med at sige noget om det, man skulle igennem, og så blev man hørt. Man blev hørt i det, man havde fået besked på, at man skulle læse til timen. Vi var jo 31 i klassen, så vi blev ikke alle sammen hørt. Det var kun en eller to af dem, der stak hånden i vejret, der blev hørt, og så var der nogle af dem, der holdt hånden nede, som læreren så slog ned på.

Men vi blev ikke skammet ud, hvis vi ikke kunne. Lærerne havde også forståelse for bredden i klassen. Nogle har haft vanskeligere ved at lære end andre, men de blev ikke skammet ud eller hånet. Der var ikke nogen lærere som lektor Blomme, det var der ikke. Jeg synes, undervisningen var god og kvalificeret.

Men det var en anden tid. Man kunne pludselig blive sat til at hæn-ge lærerens frakke op på bøjle. Det må man nok ikke i dag. Jeg kan

huske, at jeg blev sat til det, da jeg var ret lille. Jeg var syv år eller deromkring, og han havde en kæmpe vinterfrakke. Jeg fik den bakeset op, og så skældte han ud over, at den ikke hang pænt. Men det var bestemt ikke en straf at blive bedt om at hænge lærerens jakke op. Det skulle man opfatte som et ridderslag: 'Ham kan jeg stole på – han kan hænge den op'. Men det kunne jeg ikke.”

En rigtig læsehest

”For mig var dansktimerne, litteraturen og læsningen det sjoveste. Regning, syntes jeg også, var sjovt. Jeg brød mig mindst om gymnastik og sløjde i grundskolen. Det gik ad helvede til. Jeg er ikke særlig praktisk. Så de boglige fag var sjovest for mig, for jeg kunne lide at læse, og jeg kunne lide at lære.

Man kunne ikke kalde mig en nørd, men jeg var en læsehest. Jeg gik ned på skolebiblioteket, og en gang om ugen fyldte jeg hele min mappe med bøger, vidt forskellige bøger. Dengang kom der bøger for børn og unge om emner, som du i dag ikke kunne drømme om at lave en bog om. Men jeg slugte dem.

Der var en bog om B.S. Ingemann, og der var en bog om Charles Dickens og H.C. Andersen, og der var Palle Hulds tur igennem Afrika. Jeg slugte dem, og når jeg kom for at aflevere dem ugen efter, så sagde skolebibliotekaren: ”Du kan da ikke have læst dem alle sammen?” Gu’ havde jeg læst dem alle sammen. Og det var ud over dem, jeg fik af mine forældre.”

Den sovende mælkedreng

”Man kom til at møde alle sociale lag på Frederiksberg uden at spekulere over det. Man legede og spillede fodbold med sine kammerater i de forskellige gårde, og af og til var man også oppe hos dem i deres lejligheder og hilse på deres forældre og spiste nogle gange middag med dem.

Det var meget forskellige hjem, man kom til. Der var nogle hjem, som var bedre stillede, men hvor det hele rent menneskeligt var

isnende koldt, og så var der dårligere stillede familier med to værelser, hvor der var varme, menneskelig varme.

Jeg havde en klassekammerat i skolen, der hele tiden faldt i søvn i første og anden time. Det viste sig, at det var, fordi han kørte med mælk om morgenen. Det gjorde børnene i de socialt mest udsatte familier. Vi gik jo i 1., 2. og 3. klasse, så han har været syv, otte og ni år gammel og kørte med mælk om morgenen. Det betød, at når han så kom ind i det varme klasselokale om morgenen – især om vinteren – så faldt han jo i søvn.

Da det gik op for mig, at han var mælkedreng, forstod jeg da bedre, hvorfor han faldt i søvn, og der var ikke nogen af os, der håned ham, når han faldt i søvn. Vi grinede lidt, når læreren vækkede ham. Men vi vidste jo alle sammen, at det var, fordi han var mælkedreng, så jeg synes da mere, det var synd for ham.

Det gav en forståelse for, at der var nogen af os, der altså slap for den slags, og det bliver man kun taknemmelig for. Man bliver ikke høj-røvet, men man viser forståelse for, at nogen havde et vanskeligere udgangspunkt.”

Fællesskab ja tak – gaver nej tak

”Jeg husker min første fødselsdag i skolen d. 27. august 1949. Da havde mor inviteret hele klassen, men der var nogen, der havde sendt afbud.

Da dagen kom, hentede mor os alle sammen på skolen, så vi i samlet flok kunne spadsere fra Lindevangskolen til Frederiksberg Have, hvor fødselsdagen blev holdt.

Der var som sagt et par, der ikke kunne komme, og deres mødre var åbenbart lige i nærheden, da mor kom hen på skolen for at hente os. Så mor gik hen til de andre mødre og spurgte, hvorfor deres børn ikke skulle med, og så sagde mødrene: ”Vi har ikke råd til en fødselsdagsgave.”

Mor insisterede på, at de kom med, og så skyndte hun sig, mens vi spadserede op ad Smallegade, at smutte ind og købe to små gaver, som hun gav drengene, og som de så kunne give mig. For hun ville ikke acceptere, at der var nogen, der ikke kunne være med i fællesskabet.

De næste år, når der blev sendt fødselsdagsinvitationer ud, så stod der 'gaver frabedes', for mor ville ikke have, at der var nogen fra klassen, der ikke kunne komme med, fordi de ikke havde råd til en gave.

Jeg syntes, det var fint, for mor forklarede det. Det virkede som en øjenåbner: Alle har det ikke lige godt, men det skal ikke skabe forskel i behandlingen af hinanden. Vi er alle lige og gode mennesker.

Det har betydet kolossalt meget for mig at opleve den spændvidde igennem folkeskolen. Børn kan jo ikke gøre for, hvor de vokser op henne. Nogle af de børn, der kom fra små kår, som har set os andre som mere velbjegete – rige var vi ikke – de har jo også konstateret, at vi også er ganske almindelige mennesker.

Når jeg senere tænker over det, kan jeg se, at jeg har fået det, jeg vil kalde en social-konservativ forståelse. Jeg er jo konservativ, men det sociale har altid ligget dybt i mig og min familie, og det skyldes vel i høj grad, at vi har været sammen med dem fra dårligere stillede familier. Vi kender deres vanskeligheder, vi kender dem, og vi kender de forskellige socialmiljøer.

Så spændvidden er vigtig. Det giver en forståelse, som du ikke har, hvis ikke du har oplevet den sociale bredde og er vokset op i den. Så hvis man mister folkeskolens sociale spændvidde, så kan man risikere, at man får et mere fragmenteret samfund med mindre gensidig forståelse.”

Foto: Lars Krogsgaard

PIA HENRIKSEN

- Lærer på Egelundskolen i Albertslund.
- Født 1976.
- Gik i folkeskole 1981-1992 på Pilehaveskolen i Vallensbæk.

Folkeskolen gav mig plads til at være mig

På min første skoledag satte jeg mig på en tegnestift. Egentlig havde nogle af drengene lagt den på en af de andre pigers stol, men jeg nåede at advare hende, og da jeg så vendte mig om og satte mig på mine halvtukke barneballer, mærkede jeg den sylespidse stift bore sig ind igennem huden, og så græd jeg. Mest i chok over den brutale verden, jeg mødte efter fem år hjemme hos min mor - kun afbrudt af en kort periode i halvdagsbørnehave.

Senere på dagen hørte jeg en voksen sige, at jeg lugtede af cigar, og det gjorde jeg sikkert også, for min far røg ikke så få, men det var den værste dag i hele mit liv. Jeg ville aldrig tilbage til det frygtelige sted.

Men næste dag stod jeg alligevel igen med røde kinder og firkantet Jeva-taske på ryggen og gloede med blanke øjne ind ad skolens vinduer. Pludselig opdagede jeg, at nogle af de andre børn stod ved siden af mig og kiggede den samme vej, og det gik op for mig, at vi var i samme båd.

Det blev starten på at lære at være en del af en større gruppe, som med tiden – og sikkert med god hjælp fra lærerne – blev til et fællesskab, hvor vi grinede, til vi blev smidt uden for døren, fulgte hinanden til sundhedsplejerske, når vi var blevet stukket af en hveps eller havde blødende knæ. Vi konkurrerede om at komme først ud på det dybe vand i svømmehallen, sendte kærestebreve og spillede rundbold og spiste kage i 'klassens time'. Vi kaldte hinanden ved kælenavne, øvede os på remser fra Halfdan Rasmussens ABC og fandt på narrestreger, som vi lærte af Pippi og Frode og de andre rødder.

Jeg ville allerhelst danse og optræde

Jeg elskede at danse og optræde, og i løbet af min folkeskoletid blev jeg fuldstændig vild med sangerinden Madonna. Allerede omkring 5. klasse drømte jeg om at forlade forstaden og komme til New York

og gå med blondehandsker og spise osterejer på den fede måde. Jeg troede, at jeg var ved at kede mig ihjel og prøvede at undgå det ved at købe LP'er i lange baner. Jeg tog læderkasket og farvede gummi-armbånd på i skole og troede nok, at jeg kunne provokere mine klassekammerater, men de spurgte bare interesseret ind til det hele, for i bund og grund handlede det jo om, hvad der foregik inde i mig.

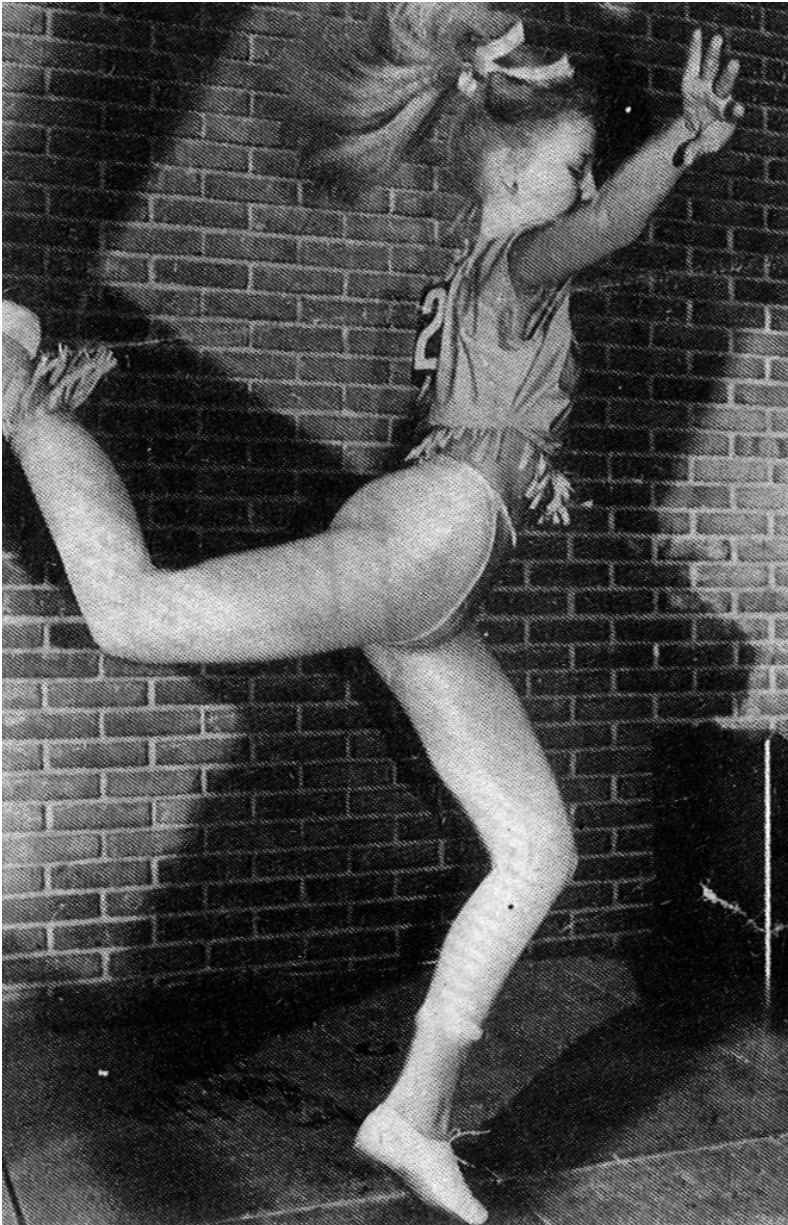
På den måde stak jeg i en årrække ud, men det var en ufarlig legeplads, hvor jeg kunne afprøve mig selv og langsomt finde min identitet og min plads i en sammenhæng uden for mig selv. Jeg opdagede, at jeg ikke behøvede at være som alle de andre for at være god nok. På den måde lærte folkeskolen mig utrolig meget om at være sammen med andre mennesker.

Det allermest grundlæggende i denne proces var at blive set af lærerne. En af de gange det skete, skulle vi optræde for forældrene til en klassefest med et afsnit af den berømte tv-serie Dollars. Vi øvede i timevis, og jeg fik lov til at spille den modbydelige og intrigante Alexis. Jeg blev udstyret med en stor, sort, krøllet paryk og koboltblå silkekjole. Under generalprøven brød min klasselærer sammen af grin og insisterede på, at jeg en dag måtte ende på Det Kgl. Teater. Der følte jeg måske for første gang, at det også havde værdi at spille roller og fortælle historier.

Senere hen fik jeg scenen til at danse Michael Jackson og Grease, og jeg elskede de klassefester, hvor vi var sammen som klasse, spiste mad fra en buffet og optrådte på halvoplyste scenekasser med hjemmeklippede guldstjerner på siderne.

Flere lærere opdagede, hvad der fyldte i mig og forstod det. Når klassen skulle synge en julesang foran resten af skolen, gav min musik- og geografilærer Sus mig til opgave at spjætte rundt og lave vejrmøller foran koret. I hendes geografitimer fortsatte jeg med at slå takter med fødderne og dagdrømme om de amerikanske Broadway-stjerner Fred Astaire og Ginger Rogers, indtil hun en dag bestemt sagde, at jeg måtte stoppe med at sidde og steppe under bordet. Der gik det op for mig, at hun havde levet med det hele året.

Ud over at optræde var der en anden ting, som jeg havde været meget begejstret for hele min skoletid: at læse romaner. Skolebiblioteket var nok mit foretrukne lokale på hele skolen. Her var der

bøger, så langt barneøjet rakte, og jeg høvlede mig igennem de fleste af titlerne lige fra 'Er du blød mand' over Agatha Christies krimier til 'Hulebjørnens klan' og 'Min ven Thomas.' Hjemme fandt jeg på mine egne historier, som jeg først skrev i hånden, senere på skrivemaskine.

I fritiden levede jeg stort set på en danseskole, og jeg begyndte at få flere og flere opgaver, hvor jeg skulle danse i shows og videoer. Det endte endda med, at lærerne i de store klasser gav mig lov til at skulke, når jeg efterhånden skulle på danseopgaver i skoletiden. Til sidst ringede min danselærer Britt Bendixen direkte til skolen og spurgte, om jeg kunne møde på en eller anden location om nogle timer, og så nikkede lærerne bare. Det kunne de også lige så godt, for jeg kunne ikke tænke på andet, og jeg var nok taget af sted alligevel.

Jeg tænker tit på, om lærerne mon så alle børn på den måde og opmuntrede dem til at finde og bruge deres styrker og interesser, som de gjorde hos mig.

Fællesskabet fik os til at blive

Mine klassekammerater og jeg voksede op og begyndte i de store klasser at høre Phil Collins og MC Einar på en ghettoblaster, indtil de gamle kassettebånd gik i salat, og vi måtte hive blyanterne op af penallhusene for at reparere dem.

Vi lærte om sund kost, HIV, narko og Kurt, der kørte for stærkt og endte i en kørestol. Vi var dirrende angste længe efter, at vi havde forladt skolen. Alligevel kørte vi to på en knallert og drak os fulde i tequila. Jeg kyssede endda med en af drengene sidste skoledag i 9. klasse med hele hovedet fuld af de skoldkopper, som jeg havde fået med fra min erhvervspraktik i den lokale børnehave. Men det var selvfølgelig heller ikke en kønssygdom, og vi kyssede jo bare.

Selvom de fleste af os nemt kunne komme i gymnasiet efter 9. klasse, valgte vi næsten alle sammen at blive i 10. klasse. Vi var blevet et godt fællesskab med plads til forskellighed og store fester, og vi var

glade for vores lærere. Her besluttede jeg mig for, at jeg aldrig ville forlade skolen, og sådan blev det på en måde også.

Det var også i de sidste skoleår, at kærligheden til fagene rigtig tog fat. Det startede med, at jeg fik Aase til dansk og engelsk i de store klasser. Hun åbnede sprogets verden for mig og lærte mig, at man både kan bruge sin fantasi og tæmme den på samme tid. Jeg fik en kæmpe appetit på at skrive og fortolke og kunne slet ikke få nok, så jeg meldte mig til valgfag i både tysk og fransk i den sidste tid af mit skoleliv.

Jeg blev fuldstændig nørdet og glemte næsten helt at danse. Heldigvis kun næsten. Da jeg havde fået mine vinger og var fløjet fra folkeskolen, fortsatte den store interesse for især dansk og sprog. Da jeg blev student, fik jeg – mest til min egen overraskelse – nogle tårnhøje karakterer og et legat for bedste resultat i sprogfagene.

Verden stod pivåben, men jeg vidste, at jeg i første omgang skulle tilbage til folkeskolen og give noget af det igen, som jeg selv havde fået, og derfor begyndte jeg på lærerseminariet. Dansen bragte mig stadig rundt i verden og fyldte mig med oplevelser og glæde, og den finansierede også et rækkehus og mit lærerstudie, så jeg slap for studiegæld. Men i sidste ende var det folkeskolen, der trak stærkest i mig, og derfor er det fortsat folkeskolen, jeg møder op på hver dag.

Foto: Rune Clausen

RANE WILLERSLEV

- Direktør for Nationalmuseet.
- Født 1971.
- Gik på Maglegårdsskolen i Hellerup 1977-1987.

Folkeskolen var meget mere end det faglige for mig

Jeg kan huske, at noget af det, der virkelig prægede tiden dengang, var politik. Jeg var meget politisk interesseret, og det var de andre elever i klassen også, så det var noget, der fyldte meget i min folkeskoleklasse.

Der var både elever, der havde meget stærke borgerlige holdninger, og så var der stærke venstreorienterede holdninger hos den anden del af eleverne, som jeg tilhørte. Skolen var et sted, hvor de politiske holdninger blev konfronteret med hinanden i diskussioner inde i klasselokalet i forskellige fag, og man grupperede sig også vennskabsmæssigt i fløje, men det var ikke noget negativt.

På det tidspunkt var det helt store emne atomkrig. Det var spørgsmålet om, hvorvidt verden ville blive destrueret af en altomfattende atomkrig mellem de to supermagter. På det tidspunkt var det spørgsmål lige så presserende, som klimakrisen er i dag. Det var det altoverskyggende problem.

Det var før murens fald, og det var en tid, da der var meget store forandringer i den vestlige verden. Det var der, Thatcher kom til, og Reagan kom til. Det satte nogle helt nye neoliberale dagsordener, og samtidig var Sovjetunionen ved at åbne sig mod Vesten med Gorbatsjov.

Folkeskolen blev en platform, hvor man kunne tage de her enorme, politiske diskussioner. De diskussioner om samfundet, om hvordan det skulle være, og hvordan verden skulle se ud, var i høj grad med til at forme os. Det er i min optik en af folkeskolens fornemmeste opgaver: at gøre os til demokratiske borgere. Og den opgave løste min skole utrolig godt. Der var et meget engageret politisk miljø, og lærerne var gode til at skabe rum for de her diskussioner, så de fyldte i mange forskellige fag.

Jeg gik mest op i de sociale færdigheder

Det, der fungerede mindre godt i skolen, var, at der var en for mig uforholdsmæssig stor vægt på færdigheder: retstavning, færdighedsregning og sådan noget. Det interesserede mig utrolig lidt, og jeg var heller ikke særlig god til det.

Jeg tror heller ikke, at lærerne tænker tilbage på mig som noget godt. Jeg pjækkede meget – især i de større klasser, og jeg brugte utrolig meget tid på at være sammen med venner fra skolen og drikke øl.

Vi var organiseret i sådan nogle bandelignende strukturer, hvor vi sloges og afsøgte grænserne for, hvad man egentlig kan tillade sig.

Grupperne skabte eksempelvis en bevidsthed om, at ukontrolleret vold er noget dårligt. Godt nok sloges vi, men når modstanderen overgav sig, så stoppede man. Det blev en uskreven regel. Vi sloges, og vi sloges hårdt, men hvis den ene overgav sig, så stoppede man. Man stod ikke og sparkede til en, der lå ned.

Det er en ret væsentlig indsigt, når du er en ung dreng fuld af hormoner. Det er sådan noget, man ikke ser i alle de måltal for folkeskolen, som man lægger vægt på politisk, men det er sindssygt vigtigt. I folkeskolen lærer du at blive et socialt menneske med venskaber, og du eksperimenterer med forskellige typer af venskaber, og du lærer, hvordan du løser konflikter.

Mødet med forskellige familier og livsformer

På det tidspunkt var Hellerup, hvor jeg boede og gik i skole, ikke helt så ensrettet, som det er i dag. Der var både de mere velstående familier, og så var der også en masse helt almindelig middelklassefamilie, hvor forældrene var skolelærere eller pædagoger.

Jeg kom selv ud af en familie med en gammel professor-far, der var 30 år ældre end min mor. Min mor var skolelærer, og vi boede i en stor kasse nede ved Øresund. Vores familie var præget af en far, der ikke havde særlig meget tid til mig og min bror, fordi han arbejdede,

og en mor, der var halvt på deltid og tog sig af os og mange af de andre ting i hjemmet. Men det var et meget rummeligt hjem, hvor alle venner altid var velkomne.

På vejen ved siden af os var der et kæmpestort kollektiv. Det var et totalt 70'er-agtigt kollektiv, hvor der ikke var nogen dør ind til lokummet, og alle gik nøgne rundt. Ungerne fra kollektivet gik også i folkeskolen og en af dem i min klasse, så på den måde kom man ind i alle mulige mærkelige hjem.

Når man var med drengen fra kollektivet hjemme, så tænkte man: "Okay, herovre går de nøgne rundt," og så legede man videre blandt alle de her nøgne mennesker i hippie-kollektivet. Det havde jeg aldrig oplevet, hvis jeg ikke havde mødt ham drengen i folkeskolen og taget med ham hjem for at lege.

Når man kom over til direktør-sønnen, var det nogle andre regler, der gjaldt. Der skulle man sidde pænt i sofaen, og så gjorde man det. Man indrettede sig og kom utrolig tæt på de forskellige familier. Man kom til at kende dem og forstå familien indefra. Man fik en forståelse for, at man kan leve på andre måder, og på det her tidspunkt i livet ser man det som helt naturligt. Det skaber en større verden, og det skaber en åbenhed og en tolerance over for forskellighed, som er meget vigtig bliver skabt på det tidspunkt i ens liv.

Jeg har i høj grad brugt den indsigt, jeg fik ved at besøge mine folkeskolevenners familier, i mit arbejde som antropolog. Man kan sige, at jeg har taget det med at forstå en anden familie ud i ekstremen, ved at jeg har taget ud til de mest langt-ude-afkroge af verden til forskellige jæger-samler-stammer, som jeg studerede og boede med i årevis.

Der er en enorm sammenhæng mellem antropologi som metode, hvor du lever sammen med andre mennesker og prøver at forstå dem indefra, og så det du oplever i folkeskolen som barn, hvor du kommer ind i dine venners mærkelige verdener og får et perspektiv indefra og ud – og ikke kun udefra og ind.

Den største sociale bredde, du nogensinde får i dit liv, det er i folkeskolen, og så bliver det ellers bare snævret mere og mere ind. Hvis jeg ikke var blevet præsenteret for den sociale diversitet i folkeskolen, så havde jeg slet ikke haft den forståelse for vores samfund, som jeg har. Jeg havde ikke haft forståelse for, hvordan eksempelvis en håndværkerfamilie er, eller livet i et kollektiv fungerer, for så havde jeg jo ikke mødt de her mennesker.

Jeg tror, man skal være meget mere opmærksom på værdien af alle de andre ting, som en folkeskole giver. Du møder en diversitet af familier, du lærer at knytte venskaber, og du lærer at afprøve grænser – også i dit personlige liv. Det gav alle mulige former for robusthed til mig, til at jeg kunne agere videre i mit liv.

Foto: Balint Vekassy

RENÉ HOLTEN POULSEN

- Kajakroer, tredobbelt verdensmester.
- Født 1988.
- Gik i skole 1994-2005 på Våbensted Skole og Sakskøbing Skole i Sakskøbing.

Jeg prøvede både at blive mobbet og at være en del af et stærkt fællesskab

Jeg gik om i børnehaveklassen. Jeg var ikke klar til at være koncentreret og gå i skole, og jeg var startet tidligt – og det var måske lidt for tidligt. Det fangede mig bare ikke, det her med at lære at skrive og stave. Jeg lærte det jo senere, så det var ikke, fordi jeg ikke kunne. Men det fangede mig bare ikke.

Jeg syntes, at de kreative timer var sjove: billedkunst, sytimer, og hvad du ellers har i de små klasser. Men idrætstimerne var klart det sjoveste. Det var fysisk, og typisk var det konkurrencepræget, og det, syntes jeg, var sjovt.

Jeg blev drillet med alle mulige mærkelige ting, da jeg gik i de mindre klasser, og jeg kunne ikke rigtigt grine af det og give igen. Det kunne jeg ikke finde ud af.

Jeg husker det som om, at jeg var ham, der var lidt mærkelig påklædt. Jeg tror, jeg fik mit første par jeans, da jeg gik i 6. klasse. Indtil da har jeg gået i cargo pants, og hvad der ellers lige var, jeg kunne tage på. Og så ville jeg gerne være landmand, så jeg kunne komme ud at sidde i en traktor.

Jeg havde et mega temperament. Det var som at trykke på en knap, og så flejnede jeg fuldstændig ud og løb efter de andre elever. De syntes, det var sjovt at gøre mig sur, for eksempel ved at kalde mig et eller andet, så jeg blev helt rasende. Jeg husker det som om, der var en del af pigerne, som var gode til at gribe ind og sige ”Så stopper vi!”. Det, synes jeg, var godt, for så følte man, at de godt kunne lide en.

Det vigtige skoleskift

Jeg gik til ret mange fritidsaktiviteter, da jeg var mindre. Jeg gik til gymnastik, blokfløjte, saxofon, skydning, badminton og kajak. Da jeg kom i de større klasser, stoppede jeg til nogle af de her ting og

begyndte i stedet at ro mere kajak. Det betød, at jeg fik mere energi til og fik nemmere ved at passe mine skoleting.

Så i 6. klasse indhentede jeg lige pludselig alt det, jeg ikke havde lært i de mindre klasser, og jeg begyndte at lave mine ting – specielt i matematiktimerne

Af en eller anden grund var jeg bare god til matematik, og jeg var hurtigt til at fange meget af det. Jeg kan huske, at vi havde sådan nogle bøger med en masse opgaver i. Hvis man i timen var nået til det sted, man skulle, så måtte vi bare begynde på det næste. Så jeg lavede bare videre og videre. Jeg gad jo heller ikke have lektier for, hvis jeg kunne slippe. Så allerede på det tidspunkt lærte jeg at effektivisere min tid rigtig, rigtig meget. Når jeg var i skole, så var jeg i skole, og når jeg havde fri, så havde jeg fri.

I 7. klasse skulle jeg skifte skole, fordi man kun kunne gå til og med 6. klasse på den skole, jeg gik. Da jeg skiftede skole, stoppede drillerierne og mobningen også.

Jeg husker det som om, at det blev sjovere at gå i folkeskole. Jeg blev lidt mere moden, da jeg rykkede skole, og jeg fandt ud af, hvad jeg gerne ville. Jeg ville gerne dyrke sport, og jeg ville gerne være god til at ro kajak. Jeg havde ligesom i mit hoved, at jeg skulle være sportsmand.

Stærkt sammenhold på trods af forskelligheder

Da jeg skiftede skole, kom jeg til at gå i en klasse, hvor vi var meget forskellige. Vi kom fra fire-fem forskellige skoler, og det var som om, at de havde taget de elever, de ikke helt vidste, hvad de skulle gøre med, og sat dem i én klasse.

Jeg husker, at vores klasselærer lang tid efter har sagt, at det var en meget speciel klasse, fordi vi var så forskellige, men vi var så gode til at være sammen alligevel og have det sjovt med hinanden og acceptere hinandens forskelligheder.

Det er svært at forklare, hvor forskellige vi var, men vi var virkelig i hver sin ende af spektret – både med familie og økonomisk. Alting var forskelligt.

Der var en, der var sådan lidt en hippie-pige, og så var der to-tre andre tøser, der gik sindssygt meget op i sig selv og var meget feminine, og så var der den her gut, der sad midt i det hele og bare kiggede og ikke sagde et ord, og han kunne ikke stave til sig eget navn. Der var også ham bøllen, som skulle teste alt inden for alkohol og stoffer i en meget tidlig alder.

Jeg var klart den mest sporty i klassen. Jeg kan huske til Skoleidræt, som var en hel dag med idræt. Her skulle man blandt andet vælge mellem 5 eller 10 km løbetur eller en kort eller lang cykeltur. Jeg valgte både at løbe den lange rute og cykle den lange rute, og jeg var færdig før de andre.

Vi hjalp hinanden med at lære

Vi havde også en tysk pige i klassen. Altså hun var dansker, men hendes mor og far var tyske, så hun talte flydende tysk. Hun kunne ikke grammatikken, men hun kunne fortælle os andre, hvordan vi skulle sige det rigtigt, og hun kunne også sige, hvordan det skulle stå på papiret. Hun var til gengæld ikke særlig god til matematik og dansk, og så kunne vi hjælpe hinanden på den måde. Det var vi generelt sindssygt gode til i min klasse: at hjælpe hinanden med de ting, vi hver især var gode til.

Det var typisk sådan, at hvis man var i tvivl om en opgave, så i stedet for at have spurgt vores forældre derhjemme så hjalp vi hinanden i skolen. Så spurgte man hinanden: ”Kan du ikke hjælpe mig med den her opgave, for jeg kan simpelthen ikke forstå det her?” Hvis det var engelsk, kunne vi sidde og snakke frem og tilbage om, hvilken oversættelse der var bedst. Så i stedet for kun at spørge læreren så hjalp vi hinanden med at lære. Jeg tror, det er langt mere effektivt, at man sparrer med hinanden og finder løsningen sammen i stedet for bare at lære af læreren, ’at det er sådan og sådan’. Jeg kunne godt

ønske mig, at der var flere klasser ligesom min, som brugte frikvartererne på at lære på deres egne vilkår og hjælp hinanden.

Vi lavede altid noget sammen i klassen. Hvis det ikke var lektier, var det noget andet. Jeg kan huske, at vi fik en hel vinter til at gå med at spille Stress. Et kortspil, hvor det gælder om først at komme af med alle sine kort.

Det føltes ikke som om, at folk blev dømt på, hvad de var, eller hvad de lavede. Når man var i skole, så var man der bare og hyggede sig med hinanden. De andre tre klasser på skolen var lidt mere strømlinede og havde nogle flere fællestræk. Jeg var glad for, jeg havnede i den klasse, og at vi ikke bare var superens. Jeg tror, at det har betydet, at jeg i dag ikke er så opsat på, at man skal være ens.

For eksempel er min K2-makker – ham jeg ror toerkajak med – og jeg meget forskellige. Den eneste ting, vi har til fælles, er, at vi gør vores allerbedste. Han bor på kollegium og synes, at det er helt vildt fedt, at døren står åben, og jeg ville aldrig nogensinde bo på kollegiet. Han læser til læge, jeg er blevet tømrer. Han er meget vel-funderet og venter med at sige tingene, til han præcis ved, hvad han vil sige. Jeg er meget umiddelbar og siger bare tingene, som de er.

Jeg respekterer fuldt ud, at han er sådan, og han respekterer, at jeg er, som jeg er. Det kan jeg meget godt lide. Jeg synes, det er vigtigere, at man giver plads til, at folk er forskellige og har forskellige interesser, og det er helt klart noget af det, jeg har lært ved at gå i en folkeskoleklasse med så mange forskellige mennesker.

Foto: Runolfur Gudbjörnsson – femina

RENÉE TOFT SIMONSEN

- Forfatter, psykolog og tidligere model.
- Født 1965.
- Har gået i skole 1971-1981 på Nørrestræde Skole i Randers, Tranbjergskolen i Tranbjerg og Finsensgades Skole i Aarhus.

Jeg elskede at være dygtig

Jeg kunne godt lide at gå i skole, og jeg har altid været dygtig.

Lærerne var utrolig afgørende for, hvilke fag jeg var dygtig til, og hvilke fag jeg godt kunne lide. Der var en bestemt lærer, som jeg var helt vildt glad for. Han hed Knud Nielsen, og jeg havde ham fra 6. til 9. klasse på Finsensgades Skole i Aarhus. Han var skrap i det, men også overbærende. Han var lun, og der var en god stemning i klassen, når han var der, og han skældte ud på en lidt sjov måde. Jeg kan huske, at han syntes, jeg var virkelig dygtig til dansk, og at han læste mine stile højt. Det kan jeg tydeligt huske. At jeg blev udvalgt. Jeg havde det godt med at være den, der blev udvalgt, og den, der blev fremhævet.

Jeg kan huske, da vi var på lejrskole i 9. klasse. Det var den eneste gang, vi var på lejr, for det gjorde man ikke så meget dengang. Men i 9. klasse skulle man til Fuglsø på Mols, og der kan jeg huske, at Knud Nielsen og så en anden lærer, der hed Buchwald, skulle med. Vi var helt oppe at ringe over, at det var dem, der skulle med.

På turen sov pigerne og drengene hver for sig, og vi måtte ikke gå ind til drengene. Men der gik selvfølgelig ikke særlig lang tid, efter at Nielsen og Buchwald havde sagt godnat og lukket døren til vores værelse, inden vi var i gang med at finde ud af, hvordan vi kom ind til drengene. Og så løb vi ellers bare frem og tilbage mellem drenge- og pigeværelset.

Mens jeg var inde på drengeværelset, kom lærerne pludselig på inspektion, så jeg var nødt til at hoppe ned i en seng til en dreng og lægge mig under hans dyne, og mine veninder gjorde det samme. Og så fandt Nielsen og Buchwald os selvfølgelig.

Min veninde Dorte og jeg blev kaldt ned på kontoret på det her kursuscenter, vi boede på, og der sad Buchwald og Knud Nielsen så og sagde: "I bliver sendt hjem, og det bliver i en taxa."

Jeg kan huske, at jeg simpelthen var så ked af det. Vi skulle sendes hjem med en taxa på min mors regning, og jeg vidste bare, at vi ikke havde nogen penge. Det ville koste en kvart månedsløn.

Vi blev sendt op på vores værelse og var i gang med at pakke vores ting, da Knud Nielsen kom ind og sagde: ”Na-na, I bliver overhovedet ikke sendt hjem!”, og så lavede han røde pølser til os. Der tog de virkelig røven på os. Det var fantastisk. Jeg elskede ham for det.

Jeg elskede ham for, at jeg ikke blev sendt hjem, at han lavede røde pølser til os, og at han tog det med godt humør, at vi var sådan nogle stride tøser, der var vilde med drengene.

Farlige cigaretter

Jeg havde en meget livlig fantasi, da jeg gik i folkeskole. Jeg røg dengang, og jeg kan huske, at jeg en dag i rygegården på skolen mistede grebet over min cigaret, så den smuttede ud og brændte mig på den ene kind. Jeg var 13-14 år, så det var jeg så pinlig over, at jeg fandt på en historie om, at det var to drenge ovre fra Skovvangskolen, der havde fanget mig og holdt mig, mens de brændte mig med en cigaret.

Jeg havde fortalt historien til fru Riber, der var min engelsklærer – jeg var rigtig dygtig til engelsk, så hun elskede mig. Men hun må have fortalt det videre til de andre lærere, for da min tysklærer,

en lille, meget bred dame med store bryster og en cigar i munden – lærerne røg jo inde i klassen dengang – efterfølgende kom ind i klassen, satte hun sig ned bag katederet og kiggede direkte ned på mig og sagde: ”Det er jo løgn!”

Der kan jeg bare huske, at jorden nærmest forsvandt under mig. Den der fornemmelse af, at hun vidste, det var en løgn – det var forfærdeligt. Jeg holdt stædigt fast i min historie, og de kunne jo aldrig finde de der drenge, selvom inspektøren sagde, at han ville ringe op på Skovvangskolen. Så historien gik i sig selv, men det er en episode, jeg aldrig glemmer.

Der lærte jeg, at man kan blive fanget rigtig grumt i at lyve. Det er jo en af de gode ting ved folkeskolen. Du lærer, hvordan du bliver social, hvad du kan tillade dig, og hvad du ikke kan tillade dig. Hvornår du bliver for skrap, hvornår folk gider at være sammen med dig, og hvornår folk ikke gider at være sammen med dig, og også hvor vigtigt det er at have nogen at være sammen med, for ellers bliver du ensom. Det er en meget vigtig læringsfase på alle mulige parametre, ikke kun i matematik og dansk. Det er jo i folkeskolen, du bliver til, vokser til og bliver til den, du er.

Blev smidt ud af elevrådet

Jeg var også i elevrådet. Jeg stillede op og blev valgt ind i min klasse. Det var kun mig og John Madsen, en af klassens kloge drenge, der stillede op.

Jeg kan ikke helt præcist huske, hvad det var, der fik mig til at melde mig til elevrådet, men jeg ville gerne prøve at være med til at bestemme. Og så var der nogle bestemte ting i forhold til, hvilke rettigheder vi havde som elever, jeg ville have lavet om. Jeg havde nogle meget politisk aktive forældre. De var DKP'ere (Danmarks Kommunistiske Parti, red.), så jeg vidste hjemmefra, hvordan man kæmper for ting, og hvordan man fik noget igennem.

Men jeg tror kun, jeg nåede at sidde i elevrådet et halvt år, før jeg blev smidt ud, så jeg nåede ikke nogen store bedrifter. Det var skoleinspektøren, der smed mig ud, fordi jeg havde røget på toiletterne, og det måtte man ikke.

Jeg var rasende over, at han ville smide mig ud af elevrådet. Det kunne han ikke tillade sig. Jeg var jo valgt – folkevalgt, så jeg mente ikke, at han havde autoritet til at smide mig ud, men den kamp kunne jeg ikke vinde. Når man var i elevrådet, skulle man være et forbillede for de andre elever og ikke stå på lokummet med en smøg i kæften.

”Renée kunne nå rigtig langt, hvis bare hun kunne koncentrere sig” Jeg elskede at være god til fagene, og jeg elskede at få ros. Jeg husker i de yngre klasser, hvor man startede året med at få sin bog udleveret. Det var for eksempel ’Dansk i Femte’ eller ’Dansk i Sjette’, og så skulle man igennem den her bog i løbet af året. Der var en læsebog og en opgavebog, og så havde du din skrivebog. Det var et helt bestemt system, du kørte, og hvert år startede du forfra, så bare med nummer seks i stedet for nummer fem.

Jeg kan huske, at jeg lavede foran i opgavebogen, og jeg var langt foran de andre. Jeg var vild med at være god til noget og så gå op til læreren og få ros for det, jeg havde lavet. Sådan lidt dengseagtigt. Men jeg ville bare gerne være dygtig, og det var ikke noget, jeg gjorde for at være bedre end de andre.

Jeg var samtidig også oprørsk, fræk og urolig. Jeg kan huske de udtalelser, som man altid fik: ”Renée er dygtig, og hun kunne nå rigtig langt, hvis bare hun kunne koncentrere sig”. Hele vejen igennem min skoletid har der altid stået, at jeg var dårlig til at koncentrere mig. ”Hun snakker i timerne, er urolig, sender breve,” og det gjorde jeg. Jeg var en urolig størrelse.

Men jeg fik gode karakterer – også da jeg gik ud af 9. klasse. Dengang uddelte man flidspræmie til en person ved udgangen af 9. klasse. Det var mig, der fik den i vores klasse. Jeg tror ikke, det

passede skoleinspektøren, men jeg tror, de var nødt til at give den til mig, for jeg var dygtig, og der var ikke rigtigt andre i min klasse, der kunne få den.

Foto: Erik Schmidt

RITT BJERREGAARD

- Socialdemokratisk politiker. Har blandt andet været undervisningsminister og socialminister samt overborgmester i København. Er uddannet lærer.
- Født 1941.
- Gik i skole på Enghave Plads Skole i København 1948-1953.

Frøken Petersen gav mig lyst til selv at blive lærer

Jeg kan tydeligt huske min første skoledag. Det var i begyndelsen af august, solen skinnede, og jeg skulle endelig i skole. Jeg var i en fin nystroget, ternet bomuldsjole med flæser, og jeg havde min brune skoletaske i plastik med. Jeg havde simpelthen glædet mig så meget til at komme i skole. Det var nu, alt det spændende begyndte.

Vi var 36 små piger i klassen, så vi fyldte godt i klasseværelset med de nyferniserede gulve. Mange af os havde vores mødre med – der var ingen fædre med, for de var på arbejde. Mødrene kunne næsten ikke være der og måtte klemme sig ned bagerst i klasseværelset, mens os piger sad to og to ved pultene, der stod tæt ved siden af hinanden.

Min smukke, unge mor stod og så lidt højtidelig ud, men smilede opmuntrende, da jeg satte mig ned ved siden af en pige, der ikke var helt så ren og nystroget, som jeg selv var.

Jeg kunne godt se, at det ikke var alle børnene i klassen, der havde deres mødre med. Nogle af mine skolekammerater så lidt forhultede ud i småbeskidt tøj og tjavset, fedtet hår. De havde det ikke godt, så ned i gulvet og savnede selvfølgelig deres mor. For dem var det ikke den festdag, det var for mig.

Vores elskede frøken Petersen

Vores klasselærer, som vi bare kaldte frøken, hed frøken Erna Petersen. Selvom jeg ved første øjekast syntes, hun så meget gammel og ikke mindst gammeldags ud, skulle hun blive den væsentligste del af mit liv i de følgende fem år – forgudet og elsket, som hun blev af os piger, og for mig en klar rollemodel.

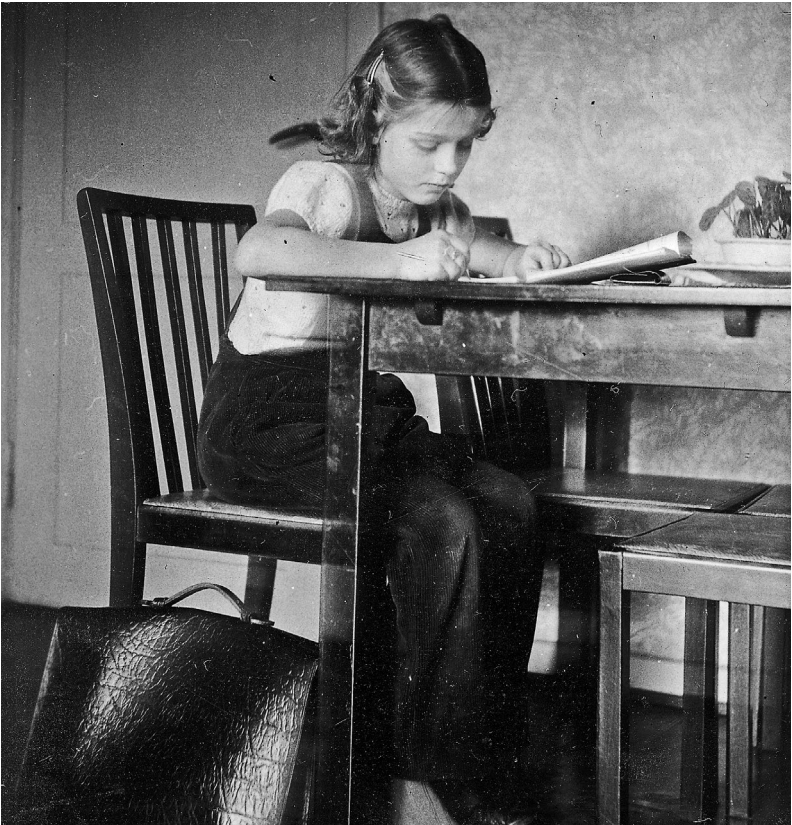
Jeg boede og gik i skole på Vesterbro i slutningen af 1940'erne og begyndelsen af 1950'erne. Det var et meget tætbeholdt område, og der var mange socialt dårligt stillede. Det kan man ikke sige, vi var.

Min far var håndværker, så han tjente tilstrækkeligt til, at min mor kunne gå hjemme.

Sådan var det ikke i de familier, hvor faren var ufaglært. Der måtte moren også arbejde, og derfor var der nogle børn, hvor moren ikke var med i skolen den første dag, og som ikke sad i en pæn og nystroget bomuldskjole.

Det særlige ved frøken Petersen var, at hun var god til at få alle med. Og hun havde det overskud af omsorg, som nogle af børnene manglede derhjemme.

Det var en utrolig indsats, at hun med 36 piger kunne tage så store individuelle hensyn og i den grad sørge for, at ingen blev ladet til-

bage. Hun hjalp den enkelte, hun holdt forældremøder, hun sørgede for, at der var mulighed for at ordne lektier på skolen, og hun var der altid for os. Hun havde al den tålmodighed, som var nødvendig for en lærer på Vesterbro i de år.

Vi kunne virkelig mærke, at hun gerne ville have, at vi fik lært noget, og at hun blev glad, når vi kunne vores staveord eller salmevers. Hun troede på os og holdt af os, og hun tog os alvorligt og tog stilling til det, vi gjorde og sagde.

Andre kvindetyper

Det interessante for en lille pige var også at se de forskellige typer kvinder, der var i folkeskolen. Jeg kendte jo min mor og de kvinder, der var hjemme i opgangen, men i folkeskolen var det kvinder, der var uddannet.

Ud over frøken Petersen, som vi alle elskede højt, så var der også Tyra Kruse, som dukkede op i tredje klasse. Hun underviste i geografi, og hun var anderledes. En ny type lærerinde og en ny slags kvinde. Hun var helt rødhåret og havde mange ringlende armbånd om håndleddene og lange øringer.

I geografi-timerne var det bedst, når vi havde om Spanien, for der havde hun selv været. Hun medbragte kastagnetter og viste os, hvordan man slog med dem. Alt det, hun havde oplevet med tyrefægtning og fremmed mad, fortalte hun om, og vi slutte det. Det forlød også, at hun ikke havde nogen mand. Det var spændende for mig at opleve, at man også kunne være kvinde på den måde, for Tyra Kruse var ikke en type, vi kendte til i vores omgangskreds.

Udenadslære, diktat og staveord

Ud over Tyra Kruses undervisning havde vi meget den gammeldags klasseundervisning med lektier og blandt andet udenadlærte salmevers. Det var ikke så svært at lære versene udenad, men så skulle man også forklare, hvad de betød, og det kunne være meget svært at regne ud.

I klassen forklarede frøken Petersen ordene, og når vi kom næste dag og skulle høres, var det os, der skulle kunne forklare ordene og sige versene udenad. Vi sled i det og fik lært salmeversene. Nogle af dem kan jeg huske den dag i dag, selvom det ikke er meget, jeg bruger dem.

Vi skrev også diktater, havde svære staveord for hjemme og blev hørt i dem. Vi satte kryds og bolle, så vi lærte, hvad der var ud-sagnsord og navneord, og hvor man skulle sætte komma. Vi skrev genfortællinger med vores fineste skrift.

Når det blev rigtig fint, klistrede frøken Petersen en sølvstjerne ind i vores skrivebog, og når vi havde fem af dem, fik vi et dannebrogssflag klistret uden på bogen. Jeg syntes, det var flot at kunne vise frem derhjemme.

Næsten alle fik adgang til mellemskolen

Frøken Petersen fulgte min klasse helt op til mellemskoleprøven i femte klasse. Hun havde igennem alle de fem år, hun havde været vores klasselærer, arbejdet energisk på at få alle med. Alle skulle kunne læse og skrive i femte klasse, og hun blev ved og ved.

Til mellemskoleprøven skulle det så afgøres, om vi børn skulle i fri mellem eller i mellemskolen. Det var afgørende for, hvilken uddannelse vi efterfølgende kunne få. Det var kun, hvis man gik i mellemskolen, at man kunne komme i realklassen eller i gymnasiet.

På grund af frøken Petersens ihærdige arbejde var det i vores klasse kun nogle få, der ikke klarede mellemskoleprøven, mens det var omvendt i parallelklassen. Det betød dog ikke, at alle fortsatte i mellemskolen. Der var flere, der så hurtigt som muligt skulle væk fra skolen og ud at tjene nogle penge, men hun sørgede for, at de havde muligheden.

Mine forældre var stolte af, hvor godt det gik mig i skolen, og fortalte tit og gerne om det. Engang var jeg i klassen blev udpeget til at være den, der på et stort forældremøde skulle fremsige et digt

udenad. Det var H.C. Andersens Studie efter Naturen. Jeg havde øvet mig meget, holdt de rigtige pauser og betoning – jeg var næsten hanen, der galede til sidst. Det gik godt, så mine forældre fortalte glade om det. Jeg var også selv stolt og glad for, at mine forældre pralede lidt med mig. Det må have været meget svært for de af mine skolekammerater, der ikke havde forældre, der kunne hjælpe dem, eller som måske ikke interesserede sig for, hvad der foregik i skolen.

Derfor blev jeg lærer

Ofte har jeg tænkt tilbage på min egen tid på Enghave Plads Skole og tænkt på, hvor mange der ikke fik en chance, som ikke havde forældre, der hjalp med lektierne, som kom hjem til to værelser, hvor der ikke var en mors sjæl, og hvordan de nogle gange mødte op i skolen smånavsede og uforberedte.

Jeg tænker også tit på frøken Petersen. I mange år sendte jeg julekort og små hilsener til hende. I dag har jeg fra fajancefabrikken Alumina en konge og en engel, som jeg tager frem hvert år i december. Dem fik jeg af hende til jul engang for mange, mange år siden. De minder mig om, hvor stor en betydning en god lærer kan have. Hun var årsagen til, at jeg selv blev lærer. Jeg ville være sådan en lærer som frøken Petersen. Sådan en, der virkelig kunne gøre noget for de børn, der ellers ikke fik så mange chancer.

Foto: Kenneth Nguyen

SHAKA LOVELESS

- Sanger og rapper.
- Født 1984.
- Gik i skole 1989-1999 på privatskolen Th. Langs Skole i Silkeborg, folkeskolen Bjedstrup Skole i Skanderborg og folkeskolen Mølleskolen i Ry.

Min første folkeskole var helt speciel

Bjedstrup Skole står for mig som paradys. Her gik jeg fra 3. til 5. klasse. Det var en landsbyskole, så vi var kun omkring 70 elever. Det betød, at klasserne var meget små, og vi havde meget nærvær fra lærerne.

Jeg kom fra Th. Langs Skole, som på det tidspunkt var en meget kreativ privatskole. Jeg var kommet tidligt i skole, så da jeg kom til Bjedstrup Skole, gik jeg et klasstrin ned for at følges med dem på min alder. Men selvom jeg gik et trin ned, så skulle jeg faktisk arbejde ret hårdt i starten for at komme på niveau med de andre elever rent fagligt.

Lærerne var rigtig gode til at give mig den ekstra opmærksomhed, jeg havde brug for, eller til lige at sidde med mig efter timen. Det gjorde, at jeg inden for et par måneder kom på niveau med de andre og faktisk kom til at ligge i den højere ende rent fagligt resten af min skoletid.

Som elev kunne man tydeligt mærke, at lærerne interesserede sig meget for at være på skolen og for deres arbejde. Vores klasselærer Pip sørgede for eksempel for, at vi allerede fik engelsk fra 2. klasse som en forsøgsordning.

Hun var englænder, og hun var sikker på, at hun kunne gøre det på en god måde, og det kunne hun. Hun brugte en masse musik og mange sange til at lære os sproget, og der var en meget legende tilgang til det.

Jeg synes, hun var ret fantastisk. Hun var den her britiske dame, som var vildt sej, og som tidligere havde lavet punkmusik og nu boede ude på landet i Danmark, og hun elskede os unger. Det var der ingen tvivl om. Og så var hun så opsat på, at vi skulle have det fedt, samtidig med at vi skulle lære noget.

Hun havde os til dansk, engelsk og musik. Hun kunne bare på en eller anden måde flette de der fag sammen. Hun brugte musik i mange dele af sin undervisning. Det var skidesjovt.

Når vi havde musik, så kunne den enkelte elev virkelig blive set, fordi vi var så få. Senere oplevede jeg, at pigerne ikke var de første til at række hånden op, når læreren for eksempel spurgte: ”Hvem vil prøve den her seje guitar?”, men det var anderledes på Bjedstrup Skole, fordi der var tid til, at alle kunne prøve alle ting. Der sagde Pip: ”Vi spiller bare, og så roterer vi”. Der var plads til alle – også pigerne, som jeg ellers synes ofte bliver forbigået og tabt i musikundervisningen.

Mange gange sang vi også bare kor. Pip gik virkelig ind i oplevelsen af, når vi sang noget godt sammen. På den måde lærte jeg også om det fede ved at lave musik sammen og få noget til at gå op, som når man synger trestemmigt, og folk holder deres stemmer. Det giver en speciel følelse i kroppen, og den gik Pip meget ind i.

Min tid på Bjedstrup var i det hele taget ret speciel. Jeg havde for eksempel aldrig troet, at jeg skulle lære at spille blokfløjte. Men det var, fordi Pip havde fortalt os, at det var rigtig godt at kunne, hvis man ville have en bedre musikforståelse. Sådanne ting var hun god til at forklare.

Mødet med 'Familien Danmark'

I 6. klasse skiftede jeg til Mølleskolen i Ry, fordi man kun kunne gå indtil 5. klasse på Bjedstrup Skole. Mølleskolen var en stor skole med omkring 1.000 elever. Jeg savnede Bjedstrup Skole på mange måder, men der var også positive ting ved at gå på en større skole. Det var for eksempel rigtig dejligt, at der var flere elever. Det gør meget, at man kan møde flere forskellige slags børn. Og det kunne man. Der var børn fra alle samfundslag.

Ry er en meget, meget rig by, og jeg var bestemt ikke rig. Jeg var heller ikke synderligt vild med velhavende mennesker, men da jeg begyndte at møde deres børn, så kunne jeg godt se, at selvom forældrene og jeg måske aldrig blev de bedste venner, så havde os børn det rigtigt godt sammen.

Jeg mødte også sådan nogle 'Familien Danmark'-agtige typer, og det var altså noget helt andet end det, jeg var vant til. Min mor var alene med mig og min lillebror, så jeg kom bestemt ikke selv fra en kernefamilie.

Det var ikke sådan, det normalt var ude på landet, som Ry jo lidt var. Der var de fleste forældre sammen. De havde også en højere indkomst end os, og forældrene var typisk også færdige med deres uddannelser og arbejdede, mens min mor var i gang med sin uddannelse. Det var rigtig sundt for mig at opleve de mere velhavende familier og kernefamilierne og opdage, at de hverken var farlige eller dårlige, som jeg måske havde tænkt inden.

Der var også mange arbejderbørn på Mølleskolen og på Bjedstrup Skole. Og landmandsbørn. Den diversitet var også vigtig at opleve. Det var superfedt at være henne at se landbruget. Det var jo noget helt andet, og det var fedt at opleve, at det kunne man også.

Jeg har aldrig været specielt god med hænderne, så det var også sjovt at opleve de der rigtige håndværkerfamilier. Selvom vores familie ikke havde særligt mange penge, så var det en meget intellektuel familie, så derfor var det også sjovt at opleve en håndværkerfamilie, der var anderledes end vores på mange måder.

Jeg synes, jeg har oplevet og lært en del om mangfoldighed i folkeskolen. Mangfoldighed er en rigtig god ting, for hvis vi ikke møder andre typer end os selv, så er det meget svært ikke at blive intolerant. Til gengæld er det meget, meget svært at være intolerant, hvis man har mødt mange forskellige mennesker. Det møde, der sker i folkeskolen, er en rigtig vigtig ting. Jeg synes, det er noget af det, folkeskolen kan og skal: give os den gave, som mangfoldighed er.

Smurt ind i ketchup til koncert

Noget af det gode ved folkeskolen var også, at jeg, mens jeg gik der, egentligt følte, at jeg kunne blive alt muligt. Lærerne var ret god til at give os en fornemmelse af, at verden er åben, og du bor i Danmark, så du kan praktisk talt alt. Men jeg havde allerede på det her tidspunkt en drøm om at blive musiker.

Jeg spillede allerede en del musik, og jeg var med i et heavy band, Impaled, som var vores første band. Jeg kan huske, at vi fik lov at gå ned i musiklokalerne og spille i frikvartererne på Mølleskolen, og vi fik også lov til at øve på skolen om aftenen. Vi spillede faktisk også vores allerførste koncert på Mølleskolen til et skolearrangement i 7. klasse.

Det var et arrangement, hvor der skete alle mulige andre ting på skolen. Vi havde fået lov til at spille nede i det store musiklokale. Jeg kan huske, at vi gjorde en del ud af det. Vi maledede omvendte kors på kroppen med ketchup og smurte 'blod' i hovedet, og så gik vi ellers ned i musiklokalet, hvor forældre og elever sad pænt på deres skamler og ventede på, at vi skulle spille.

Jeg kan huske, at det første, som vores forsanger sagde til dem, var: "Det her er ikke en fucking Dizzy Mizz Lizzy-koncert, så I kan kraftedeme godt rejse jer op," og så gik det ellers amok, som jeg husker det. Det var rigtig, rigtig sjovt. Meget hurtigt kom eleverne op foran og havde en fest, mens forældrene stod bagved.

Det var meget rart at have en tryk ramme at spille vores første koncert i, selvom vi prøvede at gøre det lidt utrygt for alle. Det, tror jeg nu også, lykkedes. Vi spillede i hvert fald meget højt. Jeg tror ikke, vi spillede særlig godt, men vi hoppede meget rundt. Det var vildt fedt. Jeg er ikke sikker på, at skolen syntes, det var en lige så god idé, da de hørte, hvad det var, vi rent faktisk havde lavet. Men det var jo den allerførste koncert, så det var fedt, at vi fik lov til det af skolen.

Det var helt klart en stor aften for os, og det er det jo også blevet, fordi det på en eller anden måde blev startskuddet til alt det, der er sket med musikken siden.

Foto: Miklos Szabo

TAMMI ØST

- Skuespiller.
- Født 1958.
- Gik på Øster Farimagsgades Skole på Østerbro i København 1965-75.

Folkeskolen var mit fristed

Jeg føler nærmest, at jeg i årevis havde glædet mig til at komme i skole. Jeg syntes bare, det fremstod som noget meget spændende.

Jeg kan huske, at man var til modenhedsprøve, hvor man blev kaldt hen på skolen, så de kunne finde ud af, om det var det rigtige tidspunkt for barnet at komme i skole på.

Jeg var så bange for at fejle, og jeg kan huske, at en del af prøven var, at man skulle fortælle, hvordan noget røg skulle komme op af en skorsten. Det skulle passe med den vej, vinden blæste, og jeg har altid været en smule højre-venstre-blind, så jeg var bange for, at jeg havde sagt noget helt forkert. Jeg var meget nervøs for at dumpe. Jeg ved ikke, hvorfor jeg var så bange for at fejle. Jeg ville bare så gerne i skole.

Jeg bestod prøven og begyndte min skole i 1.x. Jeg kan huske, at der var sådan nogle båse nede i skolegården, hvor man stillede op i 1.x, 1.y, 1.z og så helt op til 10. klasse og 3. real. Der var jo realklasser dengang. Så blev man råbt op klasse efter klasse: ”Nu må 1.x gå op,” og så var der en af lærerne, hr. Madsen, der spillede violin, mens vi gik op ad trapperne til vores klasse.

Man var 30 stykker i klassen dengang. Det var fandeme mange. Man sad i rækker. Tre rækker med to ved hvert bord. Det var ikke sådan noget med at sidde i hestesko. Nede i biologilokalet var der stadig pulte med et lille blækhus i, som ikke var blevet skiftet ud endnu. Så det var i ’gamle dage’ i 1960’erne, før studenteroprøret, og før det hele blev kigget på på en ny måde.

Opråbningen, violinspillet og nogle af de andre ting gik i opløsning efter et par år – i 1968 – for da kom studenteroprøret, og så kom der også nye lærere.

Der kom blandt andet en ny lærer til os, som lige var kommet fra seminarieret. Hun hed Marlis Stendahl og skulle være vores dansk-

Tammi ses i mørk trøje i midterste række, nummer to set fra højre.

lærer og klasselærer. Hun var en fuldstændig fantastisk lærer, som var moderne. Hun var måske 30 år dengang og kom med hele sin ungdom.

At være et godt menneske

Kort efter jeg kom i skole, blev mine forældre skilt. Dengang var det ikke så almindeligt, at forældrene blev skilt, så jeg stak lidt ud. Vi var to skilsmissebørn i klassen. Den anden havde det fint, og jeg havde det mindre fint. Tingene blev meget turbulente, forvirrende, utrygge og svære at navigere i derhjemme, så skolen blev mit fristed.

Det var et trygt sted, hvor jeg følte mig godt tilpas. Især på grund af Marlis. Hun gjorde nærmest klassen til en lille søskendeflok, der kunne finde ud af at passe på hinanden.

Marlis havde noget, man ikke kan købe sig til: naturlig autoritet. Hun lærte os, at vi skulle tage os af de svage, og hun lærte os, at selv om der var nogle, der var fagligt dygtige, så var det ikke nødvendig-

vis det mest interessante at være. Hun introducerede nærmest De mange intelligenser, inden Howard Gardner gjorde.

Hun nedvurderede ikke det, at jeg var god i skolen, men hun gjorde mig bare opmærksom på, at der var andre ting end det. At det ikke var det eneste saliggørende, og at det ikke var den eneste kvalitet, man kunne have her i livet.

Det kom til at betyde meget, at hun var så fantastisk og rummelig. Den dag i dag sidder det dybt i mig, at man skal bestræbe sig på at blive og være et godt menneske. At man skal prøve at forstå så mange mennesker som muligt, og at man skal se og rumme andre mennesker for det, de er.

Jeg tror ikke, jeg kunne have lært det derhjemme. Jeg oplevede som barn meget modstand blandt andet på grund af skilsmissem, og derfor kunne man hurtigt risikere at komme i et underskud, som gjorde, at man mistede orienteringen, når man var så lille, som jeg var. Når ting er rod, når de ikke er strukturerede, eller man ikke ved, hvem man kan stole på, og der er ting, man må lyve om, og ting, man ikke må sige, hvor ens almene begreber om rigtigt og forkert bliver ubalancerede, så tror jeg, det er svært selv at finde et godt pejlemærke som lille og sige: ”Jeg vil alligevel gerne være et godt menneske.”

Mine forældre havde det dårligt, så de havde ikke overskuddet til at lære mig det. Så det var jo en guds lykke, at jeg havde skolen. Skolen blev en redning for mig til at indoptage et menneskesyn, som jeg måske ikke havde fået, hvis det bare var mine forældre, der havde præget mig.

Alle skulle have haft en lærer som Marlis

Jeg var simpelthen så heldig, at jeg fik Marlis som lærer. Hun blev en slags moderskikkelse for mig, fordi hun passede på mig, og fordi hun viste mig en vej.

På et tidspunkt fornemmede hun, at det ikke gik så godt derhjemme, og jeg fik lidt ved en tilfældighed fortalt hende, at jeg var alene hjemme om aftenen, og det, syntes hun, var lidt tidligt.

Jeg har ikke været særlig gammel – omkring 7-8 år, så jeg har måske lidt kækt sagt: ”Så kan man også være lidt bange for, om der kommer nogen.” Så gav hun mig sit telefonnummer og sagde: ”Hvis der er et eller andet, og du bliver bange for noget, så kan du altid ringe til mig.”

Jeg ringede aldrig til Marlis, for jeg ville gerne kunne klare mig selv. Men det betød noget bare det at vide, at muligheden var det. Det vigtigste var, at hun så, at jeg ikke havde det så godt. Vi har aldrig snakket så meget om, hvad det egentlig var, der foregik derhjemme. Jeg vidste bare, at hun vidste, at jeg havde det svært, og det var godt nok.

Alt var sjovt i skolen

Det var aldrig noget pres at gå i skole. Jeg syntes faktisk, alt var sjovt, og jeg havde nemt ved det hele.

Jeg kan huske, at vi havde sådan nogle hæfter, hvor vi skulle øve skråskrift i. Dem elskede jeg for deres orden.

”N-bue, skråstreg, n-bue, skråstreg, væk.” Sådan skulle man sidde og sige med, når man skrev i dem. Jeg elskede det bare. En hel side med a’er, en hel side med b’er og så fremdeles. Det gav en ro at skrive det samme igen og igen. Det kunne jeg godt lide.

Jeg gik også meget op i vores skolekomedier. Jeg spillede en af de tre røvere, Kasper, i Folk og Røvere i Kardemomme By, og så spillede jeg Mikkel Ræv i Dyrene i Hakkebakkeskoven, så det var de store roller, jeg fik. Jeg ved faktisk ikke, hvorfor jeg fik de store roller, men jeg syntes, at det var sjovt.

Jeg ville ikke være skuespiller, da jeg var lille. Det var først noget, der opstod efter gymnasiet. Jeg var på det her tidspunkt fuldstæn-

dig overbevist om, at jeg skulle være lærer, korrespondent, sprogforsker, socialrådgiver eller noget lignende. Jeg skulle i hvert fald ikke være noget, der havde med kunst at gøre.

Men det var sjovt, kildrende og spændende at lave skolekomedierne, og jeg levede mig meget ind i det. Det er sjovt, at det var så ubevidst, når det endte med at blive min levevej.

Men det hang nok også sammen med, at det lidt var et no go at gå den kunstneriske vej. Min mor var sangerinde, og det var ikke særlig succesfuldt for hende, så jeg så ikke den kunstneriske vej som noget, der fungerede. Man kunne ikke tjene nok penge, og det var forbundet med alt for meget druk.

Folkeskolen har givet mig meget med videre

Folkeskolen var alt i alt en kæmpe succes for mig. Sådant en skolegang, som jeg havde, kunne jeg godt ønske, alle havde haft.

Min tid i folkeskolen har betydet, at jeg har en grundlæggende følelse af at kunne noget rent intellektuelt. Jeg ved eksempelvis, at jeg kan blande mig i en diskussion, og jeg ved, at jeg er god til at læse en tekst.

Folkeskolen har også givet mig en masse rent menneskeligt. Den har givet mig trykthed, og den har gjort mig rummelig og forstående over for andre, og det er nogle egenskaber, jeg hele tiden bruger – både som menneske og i mit arbejde som skuespiller.

Fællesskabets skole

Fra 1940'ernes Vesterbro over 1970'ernes Aarhus til 1990'ernes Saksøbing fortæller en række danskere i FÆLLESSKABETS SKOLE om den periode i livet, de alle har til fælles: Tiden i folkeskolen.

Med indlevelse og engagement beskriver blandt andre musiker Shaka Loveless, politiker Per Stig Møller og model og forfatter Renée Toft Simonsen deres egen tid i folkeskolen. Det handler både om det faglige, men også om alt det andet: Om det at lære at være et socialt menneske, der kan rumme andre, om at teste sine evner og om at prøve grænser af. Alt sammen for at blive et helt menneske.

I bogen kan du også læse bidrag fra:

journalist og tv-vært Abdel Aziz Mahmoud,
professor Eske Willerslev,
traktorfører Finn Skou Nielsen,
youtuber Louise Bjerre,
politiker Mogens Lykketoft,
motorikkonsulent Nanett Borre,
direktør for Nationalmuseet, Rane Willerslev,
lærer Pia Henriksen,
kajakroer René Holten Poulsen,
politiker Ritt Bjerregaard,
skuespiller Tammi Øst

